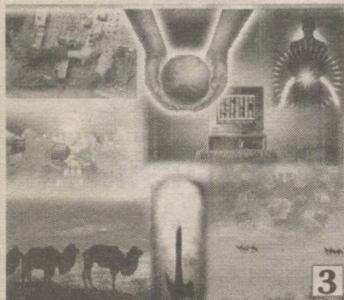

17 (911) сон
16 – 22 апрель 2009 йил
Web-site: oilavajamiat.uz

ОМОЧДАН КОСМИК КЕМАГАЧА

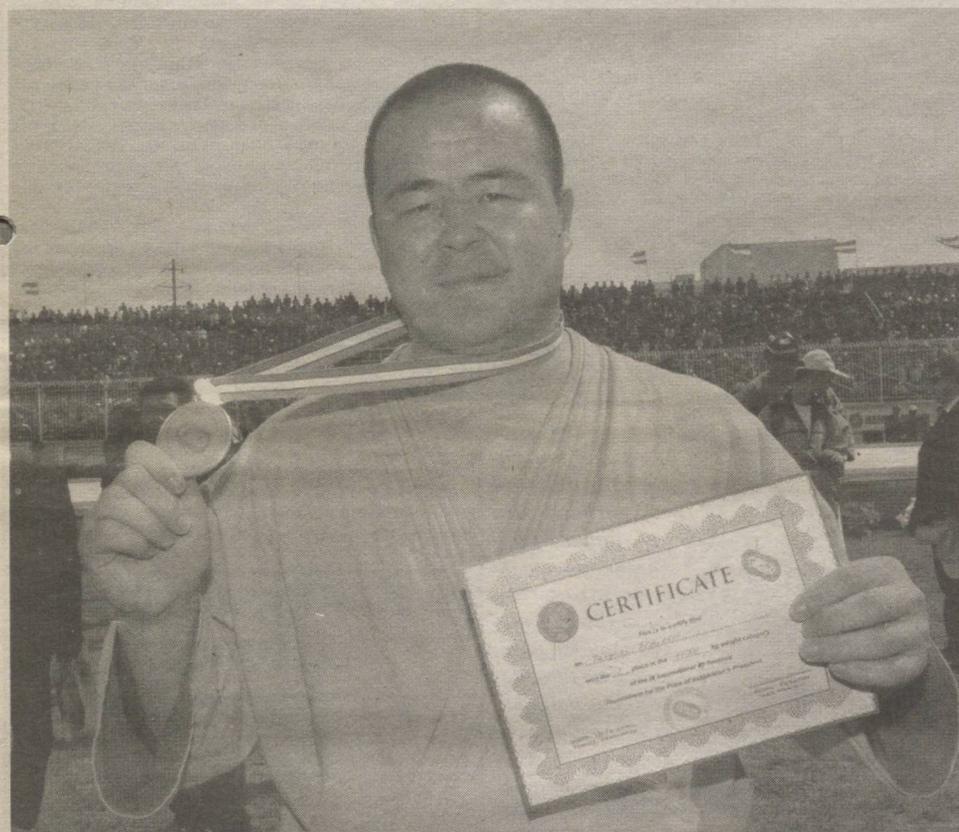

Зулайхо БОЙХОНОВА:
**ЎЗ ҚИЁФАМНИ САҚЛАБ
ҚОЛАМАН**

ТОШКЕНТ БОҒЛАРИ ТАРИХИГА БИР НАЗАР

**ТИШЛАР ТАШХИС
ҚЎЯДИ**

Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон Қахрамони,
Ўзбекистон халқ шоири

* * *

Меросий полвонсан,
Алпомиш отанг,
Кўзингда чақнайди
офтоб шуъласи.
Рақибингни силтаб
осмонга отсанг
Ойни кўриб қайтар
биратўласи.

Салкам уч минг йиллик ўтмиши билан дунёга танилган қадим Термиз шаҳридаги ўз номига муносиб «Алпомиш» ўйингоҳида миллий кураш бўйича беш қитъа полвонлари ўртасида Ўзбекистон Республикаси Президенти соврини учун Ал-Ҳаким ат-Термизий хотирасига бағишлаб ўтказилган IX халқаро турнирда Олимпия ўйинлари совриндори ҳамда кураш бўйича жаҳон ва Осиё чемпиони Абдулла Тангриев бразилиялик Рафаэль Карлос Да Сильвани енгиб, мутлақ голиб, дея эълон қилинди.

Мухаммад АМИН
олган сурат.

КЕЧА:

→ Пойтахтимизда Тошкент шаҳрининг 2200 йиллигига бағишланган «Ўзбекистон — умумий уйимиз» деб номланган мавзуда дўстлик фестивали бўлиб ўтди.

→ Ўзбекистон хотин-қизлар кўмитаси, «Маҳалла» жамғармаси, Мудофаага кўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилоти Марказий Кенгаши, Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси ҳамкорлигида Жиззахда умуммиллий спорт марафони ўтказилди.

→ Ўзбекистон Миллий матбуот марказида «Олтин қалам» IV Миллий мукофоти учун халқаро танлов кўмитасининг навбатдаги йиғилиши бўлди.

БУГУН:

→ Мамлакатимизда нишонланадиган Ёнгиндан сақлаш хизмати ходимлари (17 апрель) ҳамда Халқаро ёдгорликларни ва тарихий жойларни асраш (18 апрель) кунлари шарафига турли тадбирлар ўтказилади.

ЭРТАГА:

→ 15-29 апрель кунлари Россияда бўлиб ўтадиган Халқаро шахмат федерацияси — ФИДЕ Гран-присининг тўртинчи босқичида ФИДЕ рейтингда нуфузли ўринни эгаллаб турган юртдошимиз Рустам Қосимжонов ҳам иштирок этади.

ГАЗЕТА САҲИФАЛАРИДА:

Хотин-қизлар кўмиталари раислари ўқув-семинари	2
Навоийнинг асранди ўғли бўлганми?	5
Лотореядан ютиш мумкинми?	6
«Навбатдан ташқари» синф мажлиси	7
Кечиккан тазарру	11
Эр-хотин бир-бирини билмаса...	12
24 соатда 480 литр сув исроф бўлаяпти	13
Туши ўнгидан келиб... жазоланди!	14
Тўй: 94 йил аввал ёзилган шеър	16

Фармон ва ижро

ХОТИН-ҚИЗЛАР
ФАОЛЛИГИГА БАҒИШЛАНДИ

Мамлакатимиз ҳаётининг барча жабҳаларида амалга оширилаётган ислохотларни жадаллаштириш, жамиятни демократлаштириш ва янгилашдек масъулиятли жараёнлар хотин-қизлар кўмиталари раҳбарларидан юксак билим, салоҳият, юртимиз, қолаверса, бутун дунёда рўй бераётган воқеаларни теран идрок этиш, мураккаб вазиятларда тезкор ва тўғри қарор қабул қила олишдек фазилятлар соҳибаси бўлишни талаб этмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентини ҳузурдаги Давлат ва жамият қурилиши академиясида Республика хотин-қизлар кўмитаси билан ҳам-

корликда шаҳар ва туманлар хотин-қизлар кўмиталари раисларининг ўқув-семинар машғулоти ҳам айнан ташаббускор аёлларнинг бугунги фаолиятига бағишлаб ўтказилди.

Академия ректори Қиёмиддин Назаров аёлларимизнинг давлат ва жамият қурилишидаги фаол иштирокини таъминлаш, уларни ҳар томонлама рағбатлантиришда Президентимизнинг 2004 йил 25 майда қабул қилинган «Ўзбекистон хотин-қизлар кўмитаси фаолиятини кўллаб-қувватлаш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони омил бўлиб келаётганини таъкидлади.

Бир ҳафта давом этган ўқув-семинар машғулотида нафақат жойларда амалга оширилаётган ислохотларнинг мазмун-моҳияти, балки «Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили» Давлат дастури доирасида аёлларнинг яшаш ва меҳнат шaroитини яхшилашда хотин-қизлар кўмиталари раҳбарлари зиммасидаги масъулиятли вазифалар муҳокама қилинди.

Шу билан бирга Президентимизнинг «Юксак маънавият — енгилмас куч» асари, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 16 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси атрофлича ўрганилди.

Машғулотларда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг уринбосари, Республика хотин-қизлар кўмитаси раиси Фариди Акбарова сўзга чиқди.

Ўз мухбиримиз.

СИРДАРЁЛИК ЁШЛАР АКЦИЯСИ

Гулистон шаҳрида «Биз — бир жамоамиз!» шиори остида ёшлар акцияси бўлиб ўтди.

«Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми», «Меҳр нури» жамғармалари ва «Келажак овози» ёшлар ташаббуслари маркази томонидан ташкил этилган ушбу анжуманда ўқувчи ва талабалар, спорт, фан, таълим ва санъат йўналишларида юқори натижаларни кўлга киритиб келаётган ёшлар иштирок этди.

Мамлакатимизда истеъдодли ёшларни кўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш борасида кенг қамровли ишлар олиб борилмоқда. Бунда «Келажак овози», «Янги авлод», «Таълим грантлари дастури»

каби кўрик-танловлар ҳамда лойиҳалар алоҳида ўрин тутди. Йилдан-йилга мазкур танловларда иштирок этаётган ўғил-қизлар сафи кенгайиб бораётир.

Тадбирда мамлакатимизда ёшлар учун яратиб берилётган шарт-шароит, истеъдодли йигит-қизларнинг гоё ва ташаббуслари кўллаб-қувватланаётгани қайд этилди. «Келажак овози», «Янги авлод» кўрик-танловлари, педагогик ҳамда таълим грантлари дастурларида чека ва олис қишлоқларни ҳам қамраб олиш борасида таклиф ва мулоҳазалар билдирилди. Сирдарёлик ёшлар ҳам мазкур лойиҳаларда фаол иштирок этиб келаётгани

ТАДБИР

таъкидланди.

Акция доирасида Гулистон давлат университетидега уч йўналиш бўйича ўқув семинари ташкил этилди. Йигит-қизлар ижтимоий-сиёсий жараёнлар, инглиз тили ва ахборот технологиялари йўналишлари бўйича ўз билим ва иқтидорини намойиш этди.

Тадбир доирасида Олим Хўжаев номидаги вилоят мусикали драма театрида «Келажак овози» танлови гоёли ва иштирокчилари, шунингдек, танкичи эстрада хонандаларининг концерт дастури намойиш этилди.

Д. ЭСОНОВА,
ЎзА мухбири.

«Биз — истиқлол фарзандларимиз!» — дея фахрулфторга тўлиб, бугунги дорилмомон қўнлар шукўҳиш ўзларининг нулли тақдирларида туюётган бу қизларнинг юзқўзларидан уйғониш фасли — баҳорнинг таровати, нафосати ёғилиб турибди.

ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ! ЯНГИ ИЖОДИЙ БЕЛЛАШУВ!

«НАВРЎЗДАН НАВРЎЗГАЧА»

Одамлар одамлар, боғда битган бодомлар! Эшитмадиди деманлар, эшитганлар келинлар!

Йилбоши — Наврўзи олам таширф буюраётган лаҳзаларда Она табиат, бутун борлиқ уйғонади, деймиз. Асоддачи? Бундай файзиёб кунларда энг аввало, одамзот уйғонади, унинг Кўнгила отлиғи сирли дунёси кўз очади. Рухида, юрагида поклашиш, тозарлиш бошланади.

Муҳтарам юртдошлар! Авлод-аждодларимиз неча минг йиллардан бери ўзларининг энг гўзал ва эъзозли сайларидан бири сифатида қадрлаб, нишонлаб келган Наврўз бизнинг жаннатимониди ўлкамизда айни истиқлол йилларидаги на оммавий байрам сифатида ўзининг кўҳна ва навақирон шакли-шамойили, миллий кийфаси ҳамда шарқона мазмун-моҳиятига эга бўлди. Шу боис «Оила ва жамият» газетаси тахририяти ҳам ушбу айём арафасида ижодкорларни «НАВРЎЗДАН НАВРЎЗГАЧА» деб номланган

ИЖОДИЙ БЕЛЛАШУВ майдонига чорлайди!

Ушбу майдонга қалами(камчиси эмас!) чарчланганлар ўзларининг «ҚАНОТЛИ ИЛҲОМ ОТ»лари билан тушиб, мардона курашадилар. «ПУБЛИЦИСТИКА», «ШЕЪРИЯТ», «НАСР», «ҲАЖВИЯ» ва «НИҲОЯТ», «СУРАТ» (фото ва ҳарикатура) деб номланган майдонларимиз сизга мунтазир.

Беллашув шартлари қуйидагича: компьютерда А-4 формат, бир ярим интервал оралиғи, келгил, TimesU2 гарнитураси, ҳажми 5 бетгача (публицистик ва насрий асарлар учун) бўлган материаллар қабул қилинади. Қўшимча тарзда ўзининг хақинида қисқача маълумот, бир дона 10X15 ҳажмли фотосурат илова қилинган. Материалларни газетамизнинг электрон манзили ҳамда почта орқали юборишингиз мумкин. Сезиб турибмиз, табиийки, совринларга ҳам қизиқаясиз.

Шунингдек, «Оила ва жамият» саҳифаларида эълон қилинган энг яхши публицистик, насрий ва шеърлий, фото ҳамда ҳарикатура асарлари тахририят ҳисобидан 2010 йилда китоб ҳолида чоп этилади.

Барча жанрлардаги материалларни қабул қилиш мuddати 2009 йилнинг Наврўздан 2010 йилнинг Наврўзгача.

Ғолибларга:

ТЕЛЕВИЗОР
DVD ПЛЕЙЕРЛАР
КЎЛ ТЕЛЕФОНЛАРИ
ФОТОАППАРАТЛАР
РАҒБАТЛАНТИРУВЧИ
МУКОФОТЛАР БЕРИЛАДИ.

Маълумотлар учун телефонлар: 233-28-20, 233-04-35.

ШУ СОНГА ХАБАРЛАР

Адлия вазирлигида

ҲУҚУҚИЙ ТЕНГЛИКНИ
ТАЪМИНЛАШ

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузурдаги Юристлар малакасини ошириш марказида одил судловни амалга оширишда тарафлар тенг ҳуқуқлигини таъминлашнинг назарий-амалий муаммоларига бағишланган анжуман бўлиб ўтди.

Тадбирда сўзга чиққан иштирокчилар Юртбошимиз Ислам Каримов раҳнамолигида суд-ҳуқуқ тизимида изчиллик билан амалга оширилаётган ислохотлар, кейинги пайтда инсон ҳуқуқ ва манфаатларини муҳофазалаш борасида қилинаётган кенг кўламли ишлар ўзининг юксак самарасини бераётганини алоҳида таъкидладилар.

«Туркистон-пресс» хабарига кўра, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида «Суд экспертизасининг замонавий имкониятлари ва одил судловни таъминлашда ўрни ва аҳамияти» мавзусида матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Республика суд экспертиза маркази тармок етакчи мутахассисларининг таъкидлашича, Тошкент суд экспертиза илмий-тадқиқот институтининг ташкил этилиши Ўзбекистонда мазкур соҳани ривожлантириш учун мустақкам пойдевор яратди. 28 нафар ходим билан ўз фаолиятини бошлаган бу даргоҳ мустақиллик йилларида 150 нафардан ортик малакали мутахассисларни ўзaro бирлаштирди, замонавий моддий техника базасига эга бўлган илмий тадқиқот марказига айланди.

Ўз мухбиримиз

БАРКАМОЛЛИК
ЙЎЛИДА

Яқинда Тошкент шаҳар ички ишлар Бош бошқармаси Ҳуқуқбузарликнинг олдини олиш бошқармаси ҳузурдаги «Вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш маркази»да «Болалар ҳуқуқи баркамоллик йўлида» деб номланган семинар-кенгаш бўлиб ўтди. Тадбир аввалида марказ бошлиғи Тўлқин Тешабоев иштирокчиларни 200 болага мўлжалланган икки қаватли барча шарт-шароитларга эга бўлган замонавий мажмуа билан таништирди.

Семинар-кенгашни Тошкент шаҳар ИИББ инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва юридик таъминлаш бўлими бошлиғи Азиз Эрназаров қилди сўзи билан очди. Шундан сўнг сўзга чиққан Олий Мажлисининг инсон ҳуқуқлари бўйича вакиллик (Омбудсман) эксперт кенгаши аъзоси Абдували Абдурахмонов, Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти эксперти, юридик фанлар номизоди, доцент Абдуманноп Тўлаганов, «Соғлом авлод» халқаро хайрия жамғармаси шаҳар бўлими директори Маҳбуба Маҳкамбоева, шаҳар Халқ таълими Бош бошқармаси бошлиғи ўринбосари Ҳумоюн Акбаров, шаҳар Соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси бош шифокори ўринбосари Дилором Маҳаммадалиева, шаҳар Оқсоқоллар кенгаши «Маҳалла» жамғармаси раиси ўринбосари Хайдарали Қораболаев, марказ психологи Ирода Ҳакимова ва бошқалар мамлакатимизда болалар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида амалга оширилаётган хайрлий ишлар ҳусусида гапирдилар. Тадбир қизгин сўхбат-мунозара тарзида ўтди.

Анжуманда Тошкент шаҳридаги барча туман ИИБ ходимлари, ОАВ вакиллари қатнашдилар.

Ўз мухбиримиз

ОМОЧДАН КОСМИК КЕМАГАЧА

ёхуд ахборот очкўзлиги

Замон шитоби тез. Одамзот омомчдан тракторгача бўлган масофани эҳтимол, 6000 йилда босиб ўтгандир; трактордан космик кемагача бўлган йўлни эса, бор-йўғи 60 йилда босиб ўтди. Хайратланарли тезлик. (Бу ўринда яна шуни кўшимча қилишни истардимки, омомчни ўйлаб толган одам ҳам ўз даврининг академиги бўлган.)

Икки-уч йил бурун Мисрда бир олим вақтнинг энг кичик бўлагини топганлиги учун Нобель мукофотини олди. Уйлаиб қолдим. Хўш, вақтнинг энг кичик бўлаги топиладими нима ўзгарар экан? Барибир, ўша соат — соат, дақиқа — дақиқа, лаҳза — лаҳза ўринда қолавермайдими? Суриштириб кўрсам, бу кўп нарсага таъсир кўрсатаркан. Ушбу кашфиёт ҳозирги компьютерларнинг иш бажариш шиддатини ҳам кескин кўтариб, космик кемалар тезлигини бир неча баробар ошириб юбориши исботланибди.

Демак, коинот бизга эшикларини очмоқда. Ҳақиқатан, бу узоқ қутилган мўъжиза. Эҳтимол, инсоният янги эра арафасида тургандир. Беихтиёр, фан ва тараққиётнинг буюклигини ҳис этасан, тўлқинланиб кетасан. Дунёда тахсинга сазовор кўп ишлар бўлапти.

Шундай шиддатли жараёнда яна бошқа нарсалар ҳақида ўйлаиб қолсан... Бундан беш минг йил аввал, далада омомч тортаётган одамнинг кулгуси билан бугун фазога учаётган одамнинг кулгусида қанча фарқ бор? Йиғида-чи? Меҳрида ё нафратиди-чи? Минг йил аввал бешикка суяниб, чақалогини эркалаётган аёл билан гўдагини суяётган ҳозирги аёлнинг фарзандига меҳр беришида қанча фарқ бор? Албатта, омомч билан космик кема орасидаги фарқча эмас. Декарт: «Дунёни ўзгартириш мумкин, лекин инсоннинг табиятини ўзгартириб бўлмайди», деган.

Шундай деймиз-у, барибир тезлик, глобаллашув, хилма-хил ахборот оқимлари одамларга ўз таъсирини ўтказмай қўймаз экан.

Болалигимда бобом билан эшакка мингатиш, қишлоқ ошиб, ошналари-нига меҳмонга борар эдик. Дастурхонда ноз-неъматлар бисёр, лекин на ароқ бор, на шароб, аммо гурунглар қизигандан қизиб, узоқ давом этарди. Меҳмонхонада на видео бор, на DVD; бу давраларнинг чўғи эса тонготоргача сўнмас эди. Хар ҳафтада бобом билан қайси-бир қишлоққа кимниқадир гурунгла боришга ошиқар эдим. Қизик, шунча юриб, бобомнинг бирор марта шайилганини ёки ошналари-нинг бетоқат бўлганини ҳеч эс-

лай олмайман. Уларнинг юриш-туришлари ҳам, атрофга қарашлари ҳам, гурунглари ҳам вазмин ва хотиржам эди. Улар ҳам бекорчи одамлар эмасдилар. Ишлари ҳам бизникидан кам бўлмаган бўлса керак. Ҳозир «Нексия»да 30 дақиқада боришим мумкин бўлган жойга бобом билан 4-5 соатда борар эдик. Лекин у жуда хотиржам эди. Энди эса қушдай автомобилдаги ўттиз дақиқалик йўлга ҳам тоқат қилолмаймиз. Шунга 15 дақиқада етиб олсак, деймиз. 15 дақиқада етамиз ҳам, лекин барибир бетоқат бўлаверамиз. Яна

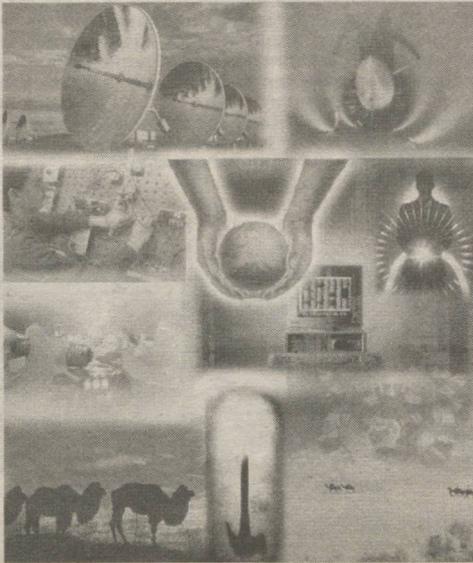
миздаги магнитофон гапирди. Кўчада дуч келиб қолган танишимизнинг миясидаги магнитофонга ҳам аллақачонлар жавоблар ёзиб қўйилган. Биз ҳол сўрашимиз билан у ҳам магнитофонини «қўйиб» юборади. Ленталар анча эскириб қолган, янгилаб қўйишга эса вақт йўқ. Сохтагарчилик самимиятнинг ўлдирди. Одамларнинг бир-биридан совутади, узоқлаштиради.

Нега шундай? Бунинг сабаби нима? Нима учун муносабатларимиз тобора сохталашиб борапти? Нега бир-биримизни тинглашга, англашга, тушунишга тоқатимиз йўқ. Бундай шовша-шошарлик, ховлиқчилик ва бетоқатликнинг боиси не? Менинг назаримда, одамларда АХБОРОТ ОЧКЎЗЛИГИ авжга минди. У гийбатми, олди-қочдими, бўҳтонми, сафсатами, фарқи йўқ, ахборотни эшитсак, олсак бўлди. Унинг фойда-зарарини ҳам, увол-савабини ҳам тарозига тортиб ўтирмаймиз. Олинган ахборотни таҳлил ҳам қилмаймиз, қайта ишламаймиз ҳам. Бунга вақт йўқ. Чунки, яна янгиларини эшитишимиз керак-да. Уларнинг икки мингтаси кўзимиздан киришга навбат кутаётган бўлса, уч мингтаси қулогимиздан киришга навбатда турибди. Ахборот очкўзлиги инсонни ахборот қулига айлантиради.

Бу нарсалар фарзандларимизнинг китобдан узоқлашишига сабаб бўлапти. Бу — тафаккурдан узоқлашиш, тафаккурдан узоқлашиш эса, одамнинг ўз-ўзидан узоқлашишидир. Ҳозирда ўзини йўқотиб қўётганлар қанча! «Худо инсонни ўзининг иштирокисиз кутқармайди», деган гапда катта ҳикमत бор. Хали фикрлашга ўрганиш учун, қарашларни тарбиялаш учун китобдан кўра яхшироқ воситани одамзот ўйлаб тополгани йўқ. Ҳеч нарса унинг ўрнини босолмайди.

Шоирнинг: «Одам тўқсон тўққиз фоиз сўвдан, бир фоиз даҳодан иборат», деган гапи бор. Бир фоиз даҳо тўқсон тўққиз фоиз сўвга чўкиб кетмаслиги керак. Инсоннинг инсонлиги ҳам шунда. Бугунги глобаллашув жараёнида, хилма-хил ахборотлар бўҳрониди тараққиётни инсон қалби ҳимоясига хизмат қилдира билишиши керак. Бу ҳар кимнинг ўз тафаккури билан боғлиқ.

Эшқобил ШУКУР

қаерагидир шошиламиз. Еламит. Югурамиз. Натижа эса — бетоқатлик.

Эътибор қилганмисиз, кўчада дуч келиб қолган яқин танишимизга ҳам: «Яхшимисиз? Уй ичилар тинчми? Болалар омонми?» — деган гапларни автоматга ўхшаб айтамит. Танишимиз ҳам мобил телефондаги автожавобчидай бир хил жавобни тўғидай такрорлаб, кетаверади. У билан енгил-елпи сўрашяпмиз-у, аслида унинг ҳол-аҳволи билан қизиқмаймиз. У билан заррача ишимиз йўқдай, миямиздаги магнитофонга йигирма йилми, ўттиз йилми аввал ёзиб қўйган гапларимизни «қўйиб» кетаверамиз. Очигини тан олайлик, бундай шайилларда кўпинча тилимиз ҳам, дилимиз ҳам гапирмайди, мия-

нинг уст-бошига қараб уялиқчи-ираб, «борасиз-а» дея чиқиб кетди. Шу кунни ўтдим. Эри уйда экан, Пешвоз чиқиб: «Опа, сехргармисиз, келинингизни шунча тергаб ўзгартирмагандим. Ишдан келсам, ҳаммаёқ ораста. Ўзим келганча кир ювибди, шекилли», — деди босиқ овозда. Хурсанд бўлиб, эр-хотинга аҳиллик ҳақидаги ибратли бир ривоятни айтиб бериб, хайрашдим.

Ҳозирги кунда бундай жоҳарлар кескин камайиб, хонадонлар, кўчалар топ-тоза. Чунки маҳалла маслаҳатчилари, кўчабошилар ҳар ишда уларга йўл-йўриқ кўрсатишяпти. Қишлоқ фаолларининг ёшларига иш ўринларини яратиш борасида ҳам хизматлари катта. Худудимиз аҳолисининг салкам ярми ёшлардан иборат. Бугунги кунда фуқаролар йиғини қошида ташкил этилган «Ёшлар клуби» аъзолари сони етти мингдан ошиб кетди. Улар 18-35 ёшгача бўлганлардир. Яқинда ҳамқишлоғимиз, Ўзбекистон Қаҳрамони, сенатор Парда Зиёдов билан клуб аъзолари учрашув ўтказди. Унинг ҳаётий тажрибалари, йўл-йўриқлари эндигина ер билан тиллашишни ўрганаётган тadbirkor, фер-

ТАРИХ КЎЗГУСИ

МОЗИЙДАН КЕЛАЁТГАН САДОЛАР

Одамзотнинг ҳар бир ўтган куни шубҳасиз, тарихга айланиб бораверади. Кечган воқеа-ходисалар, янгилик-ўзгаришларнинг кадр-қиммати ўша пайтда билинмас, лекин беш-ўн йиллардан сўнг улар ҳақида тўлқинланиб сўзлайдилар. Шу маънода кўпчилигимизнинг назаримизда «АРХИВ» деган тушунчанинг мазмун-моҳияти биз ўйлаганимиздан ҳам кенгрок. Яъни бу фақат ҳужжат ёки қоғозларгина сақланадиган жой эмас, аксинча, ўтмиш ва бугунни узвий боғлаб турадиган рамзий кўприқдир.

Шу ўринда бундан роппа-роса ўн йил аввал мамлакатимизда «Архивлар тўғрисида»ги қонуннинг қабул қилиниши мазкур тизимда жиддий ислохотларни бошлаб берди. Қолаверса, ана шу қисқагина муддат ичида бу соҳада жуда катта ўзгаришлар ҳам амалга оширилди. Биргина бизнинг вилоятда мустақилликкача 9 та архив фаолият кўрсатган бўлса, бугунги кунга келиб улар сони 21 та етди. Албатта, бу орқали тизимдаги ислохотлар ҳақида гапирганда фақат сонга урғу берибгина қолмасдан, уларда яратилган шарт-шароитлар хусусида ҳам алоҳида тўхтамоқ ҳоиз. Негаки, авваллари кўримсизгина биноларда фаолият кўрсатган муассасаларимиз бугунги кунда замонавий ва шинам жойларга эга бўлдилар. Айни пайтда архивларимиз ташкилот ва корхоналардан қабул қилиб олинган ҳужжатларни сақлаш учун ҳам компьютерлашган техник воситалар билан таъминланди.

Шунингдек, архив иши тарихчи олимлар томонидан «қур ўрганилиб, сақланаётган бой манбалар асосида илмий рисоалар чоп этилмоқда. Бу борада зукко олим Поён Равшановнинг хизматларини алоҳида таъкидлаш ўринлидир. Унинг «Бехудий фожияси», «Кўкғумбаздан ўтган кўн» ва бошқа қатор ўқилиш мақолалари чоп этилди. Турли мазоуларда изланишлар олиб бораётган Нодира Эркаева, Ўрол Худойқулов, Фахриддин Ерматов, Жамшид Кучаров сингари ўқитувчи ва тadbirkorчи-лар ҳам биз билан амалий ҳамкорликлар олиб боришяётгани кувонарлидир.

Дарвоқе, ўтмиш ҳар доим силри ва очилмаган синаотлар макони бўлиб келган. Шу боис ҳеч муболагасиз айтиш керакки, Шахрисабз, Қарши, Ғузор, Қосон, Муборак, Яққабғо шаҳар ва туман филиалларимизда ҳам тарихимизнинг хали ўрганилмаган қирралари ўз тadbirkorчиликларини кутиб турибди.

Абдурашид БЎТАЕВ,
Қашқадарё вилоят архив иши бошқармаси бошлиғи.

экан. У билан сўхбатлашиш учун борганимизда раиса қишлоқдоши, «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган пиллакор» Гулсара Тиркашева билан серёгин келаётган баҳорнинг ўзига яраша ташвишлари хусусида сўзлашиб ўтирганига гувоҳ бўлдик.

— Эсимда, ўшанда эндигина фуқаролар йиғини раиси сифатида иш бошлагандим. Қабулмига бир боласини оличлаган, икки боласини етаклаган жувон йиғидан кўзлари кизариб кириб келди. У икки гапининг бирида «аҳрашаман, эрим йўқ жойдан жанжал чиқаради, шу уйни ел-

АҲИЛЛИК, ТОТУВЛИК БОР ЖОЙДА ҲАЛОВАТ БЎЛАДИ

Жиззах вилояти Жиззах туманига қарашли Йўлдош Охунбоев номли фуқаролар йиғинига «Шўхрат» медали соҳибаси Дилбар Саидованинг тўрт муқобил номзод орасидан энг кўп овоз олиб, қайта раис этиб сайланганидан кўпчилиكنинг қувонгани ҳақида унинг маҳалладошлари бежизга тўлқинланиб гапирмаган

камнинг чуқури кўрсин», дерди. Аёлининг, болаларининг кийим-бошари кир-чир, бир аҳволда эди. Унга «жон синглим, бундай аҳволда юрманг, уйингизга бори-ринг-да, ҳовли — жойингизни чинни-чирокдай тозалаб, болаларингизни ювинтириб, кийинтириб ўзингизга қараб ўтиринг, кечроқ укам ишдан кайтгач, ўзим бориб гаплашаман», дедим. У бўлса болаларининг, ўзи-

ОДАМЛАР ОРАСИДА

билганга шу Ватанда, шу тупроқда, кадрдон оиласида тинч-осойишта яшамоқнинг ўзи олий бахт эмасми? — дейди қаҳрамонимиз сўзида давом этиб. — Айримлар билан гаплашсам, «иш йўқ, қийналяпман, маҳалла ёрдам бермайди», дея нолиб қолади. Уздан секин сўрайман, «қажон, бирон касбинг борми ўзи?» Бош силқийди. «Ўз ерингда, ҳеч бўлмаса жисмоний меҳнат қилиш қўлингдан келади-ми?» десам, «15-20 сотихча жойим бор, лекин қарашга вақт йўқ», дейди уялмай-нетмай. Бундай жавобни эшитиб, жаҳлим чиқади. «Одамлар 6 сотихгина ерида деҳқончилик қилиб, мол боқиб, бола-чақасини боқаяпти, тўй қилапти, машина олаяпти. Гавданги кара, тоғни урсанг, талқон қиласан, эркак одам нолимайди, ука, ишла», дейман... Бу — элдошлари кўнглига ўзининг самимий муомаласи, бугдой сўзи билан йўл топаётган Дилбар Саидованинг содда кузатуварли, мулохазалари.

Тамара ХУММАМАТОВА,
«Оила ва жамият» муҳбири,
Жиззах вилояти.

Беши-олти йилча аввал бир танишимиз: «Мен Зулайхо Бойхонованинг айтган қўшиқларини ёқтираман-да», — деганида, даврада кимдир «Ахир, у актриса-ку, қўшиқ ҳам айтарканми?» деб сўрагани. Ҳақиқатдан ҳам, у пайтларда семили санъаткоримизни кўпчилик актриса деб биларди, холос. Энди ўйлаб қоламиз: зукко мухлислар ўшандаёқ ҳақиқий қобилият ёлқинларини сезиб улгуришган экан-да! Вақт-соати келиб, бу истеъдод бутун бўйи, залвори билан намоён бўлди. Бугун унинг сеҳрли овози ҳар бир хонадонда янграёттир, етти ёшдан юз ёшгача билади, десак, муболага бўлмас. Ҳўи, жуда қисқалина мuddат оралигида қўшиқчилик санъатида ўз мухлисларини топган Ўзбекистон халқ артисти Зулайхо Бойхонованинг кўнги дунёсида не сир-синоатлар бор. У билан уюштирган суҳбатимизни ўқиб, ўзингизни қизиқтирган саволларга жавоб топасиз, деган умиддамиз.

— Зулайхо опа, тан олиш керакки, сизни халқимиз театрда ўйнаган қатор ажойиб ролларингиз орқали яхши танийди. Ўзингизни кўпроқ актриса деб ҳисоблайсизми ёки хонанда?

— Театр ва расмчилик институти битирганимдан сўнг Муқимий номидаги мусикали драма театрига ишга келганман. Бу даргоҳга энди келган ёшларни аввал хорга олишарди. Маълум вақт ўтгач, роллар ижро этиб, ўзини кўрсатса, солистликка

ЗУЛАЙХО БОЙХОНОВА:

ЎЗ ҚИЁФАМНИ САҚЛАБ ҚОЛАМАН!

қабул қилишарди. Менга эса, билмадим, омадид чогганим, келишим биланоқ, иккинчи даражали солист-вокалистлик беришган ва Нурхон ролин топширишган. Мақтаниш учун айтмаяпман-ро, лекин театрда асосан, бош ролларни ижро этганман. Демокчиманки, шундай доврўги баланд, мўътабар жойда фақат яхшилик кўрдим. Чунки ўйнаган ҳар бир ролимдан, қахрамонларимдан ўзим ҳам нималарнидир ўрганганман.

Вақт ўтган сари инсон ойнага қараб ўзига разм сола бошлайди. Тан оласизми, йўқми, изингиздан гуриллаб ёшлар келаётганини кўриб, қувонасиз ва улarga нават берасиз-да. Масалан, мен Муножат Алимбоевани «Алпомиш» спектаклидаги Ойбарчин ролга дублёр қилиб тайёрладим. Лекин бутунлай унинг ўзига ташлаб қўйганим йўқ, ўзим ҳам ўйнаб турдим. Олдинлари кўп спектаклларда дублёрим бўлмаган, режиссёрлар хоҳлашмаган. Охириги марта ўйнаган ролим — Насрулло Қобилнинг «На малак, на фаришта» спектаклидаги Офоқой образи. Хозир ҳам ойда бир марта шу спектакль қўйилади. Театрга фақат шу ролни ўйнаш учун бораман. Тўғри, бошқа ролларга ҳам таклиф қилишди, лекин мен олдинлари актрисаликка қанча меҳримни, кучимни бериб ишлаган бўлсам, хозир кўшиқчилик санъатига ҳам бор куч-ғайратим, юрак кўримни бағишлаб ижод қиляпман. Аммо бу билан мен ўзимни театрдан узоклашдим, деб ҳисобламайман. Тасаввур қилинг, менинг энг асосий ижод фаолиятим, керак бўлса, ёшлигим шу останада кечди. Шу боис мен ўзимни, аввало актриса деб ҳисоблайман, бугун қўйлаётган ҳар бир кўшигимни бир спектаклга ўхшатаман.

— Мумтоз лирик йўналишда ижод қилаётган санъаткор учун шоу-бизнесда ўз ўрнини эгаллаш осон кечмаслиги ўзингизга аён. Бу борада сизга кимлар ёрдам берапти?

— Хозир бутун дунёда мусиқани, кўшиқни сайқалланган, яъни оранжировка қилинган ҳолатда эшитишга одамларнинг қулғоги ўрганиб қолди.

Мисол учун, менинг Навоий ғазали билан айтилаётган «Истарам» номли кўшигим замонавий сайқал берилиб, оранжировка қилинган. Унда танбур, най ва бошқа миллий чолғу асбобларидан ҳам фойдаланилган. Кўпгина давраларга борсам, «Истарам»ни сўрашади. Бу ҳам санъатдаги тараққиётнинг бир қурилиши бўлса керак. Бу ишда Фарҳод Абдуллаев деган оранжировкачи ёрдам берапти. Кўшиқларимнинг аксарият қисми хонанда Анвар Санаевнинг студиясида ёзилапти. Ҳомийликка келсак, халқимизнинг яхши кунларида қатнашиб,

топган пулимизга кўшиқ ёзиб, клип ишлатаёпман. Хуллас, ўзимга ўзим ҳомийлик қиламан. Ташкилий ишлар билан най чаладиган созандам Фарҳод Қодиров шуғулланади.

— Барча концерт дастурларингизда, тадбирларда машҳур созанда, бастакор, Ўзбекистон халқ артисти Абдуҳошим Исмоиловни кўп кўраёпмиз. Кўшиқларингизнинг аксарият қисми у киши билан биргаликда ижод қилинган. Бу ижодий ҳамкорлик қандай пайдо бўлган?

— 1996 йилда Соҳибқирон бобомиз Амир Темури хазратларининг муборак тўйлари муносабати билан бир неча санъаткорлар биргаликда Францияга бордик. Ушанда Абдуҳошим Исмоилов ҳам биз билан ҳамроҳ эди. Шу сафар баҳонасида у кишидан кўшиқ сўраганимда менга битта касета бериб, ичидан ёққанини танлаб олинг, деганлар. Биласизми, отанам узокда бўлганликлари учунми, мени соғинч қийнади, шу боис, шора Нилуфар қаламига мансуб «Гар соғинсам сени, на қилай» номли кўшиқни танлаб, тайёрлаб, тўрт йил давомида айтиб юрдим. Лекин шу тўрт йил ичида устоз билан кам кўришдик. Репетициядан бўшаб борганимда, ишдан вақтлроқ кетиб қолган бўлардилар, сешанба — театрдаги дам олиш куним эса уй юмушлари, бола-чақадан ортмасдим. 2001 йилда кўшиқни тайёрлаб, у кишига эшиттирганман. Абдуҳошим ака пианинодан бошларини кўтармай, тинглаб турдилар-да: «Бай-бай-бай, энди маромига етибди, бўлди ёзамиз», — дедилар. Бу кўшигим анча машҳур бўлиб, барча давраларда қайта-қайта сўрашарди. Кейин иккинчи, учинчи кўшиқларни ёздик. Шундай қилиб, Абдуҳошим ака мени кўшиқчилик санъати даврасига олиб кирди.

— Нима деб ўйлайсиз, бошқа бастакор билан ишлаганингизда шу даражада машҳур бўла оларингиз?

— У ёғини Худо билади. Абдуҳошим Исмоиловдек устозим борлигини дахрланаман. У замон билан ҳамнафас санъаткор. Ва иймоним қомил-

ки, қайси хонанда билан ишласам ҳам шу даражага олиб чиқиши мумкин. Абдуҳошим акага «Устоз, овозим бор, нега шу пайтгача кўшиқ айтмаган эканман», эртароқ бошласам бўлмасмиди», — десам, у киши «Хамма нарса ўз вақт-соати етмагунча содир бўлмайди, бу ҳолатга келгунингизча ўша жараёнларни босқичма-босқич босиб ўтишингиз керак бўлган. Балки ёшлигингиздан кўшиқчилик санъати билан шуғулланганингизда, хозирги даражага етмаган ёки шу пайтгача сахнадан четга чиқиб кетган бўлардингиз, ҳар бир рўй бераётган воқеа-ҳодисада хикмат бор», — дейдилар. Ким билади, шу ёшда кўшиқ қўйлаётганим туфайлими ёки ўзига хос синов босқичларини енгиб ўтаётганим учунми, ҳар ҳолда, ўзимни машҳурман, деб ҳисобламайман.

— Кўпгина кўшиқларингизда мумтоз адабиётимиз вақилларининг шеърларидан фойдаланасиз. Умуман, классик адабиётга муносабатингиз қандай? Ҳар бир кўшиқ матнини ўрганиб, маъносини таҳлил қиласизми ёки сизга шунчаки қўйлаш муҳими?

— Йўқ, кўшиқларимнинг сўзига жуда эътибор бераман. Ўқиб чиққанимдан сўнг ўшанга яраша қуй пайдо

ГУРУНГ

бериб, мақтаб қўяман. Умуман, дунёга ҳамisha ҳавас кўзи билан қараш керак.

Мен ҳеч қачон ҳасад қилмаган. Театрдаги ҳамкасбларимиз, устозларимиз — ҳаммалари менинг ютуқларимдан жуда хурсанд бўлишган. Борганимда: «Зулайхо — бизнинг қизимиз, деб айтмиш, фақат театрдан кетма, майли, хозир кўшиқ айтиб юравергин, лекин, ҳали биз билан кўп роллар ўйнайсан», дейишади.

— Вақти келиб, ўрнингизни бошқа ёш, истеъдодли санъаткор эгаллашдан чўчимайсизми?

— Йўқ, бу — ҳаёт қонуни: бугун биз эгаллаб турган ўрнимизга эртага яна кимдир келади. Иқтидорли, халқчил санъаткорларнинг ҳаммасига ҳавас қиламан. Оллоҳ берган истеъдодим қанчагача етса, шунча ижод қиламан. Ҳаёт сахнасида ҳам, санъат сахнасида ҳам ўз қиёфамни сақлаб қоламан!

— Онанинг ҳақида ҳам гапириб берсангиз. Ўзингиз фарзандларингизга қандай онасиз?

— Мен жуда кўнглинманман. Болаларимни гоҳида қаттиқроқ уришиб қўйсам, кейин ўзим ичкарига кириб, йиғлаб оламан. Жуда раҳмдилман. Бировнинг кўнглини огритиб қўйишдан кўрқаман, кечирим-

бўлади. Куйи ёкса, сўзи маъқул бўлса, кейин ижро этаман. Агар сўзи маъқул келиб, қуйи унчалик кўнглимга ўтирмаса, «устоз, мана бу ерини сал ўзгартириб берасизми, менга авжини яна кўшиқ беринг», деб ўз фикримни айтаман.

— Ижод ва оила: бу икки кутбни қандай уйғунлаштириш мумкин?

— Хамма оиланинг ўзига хос тартиб-қоидалари, ўзига яраша яхши-ёмон томонлари бор. Хамманинг характери, дунёқараши турлича. Қандай соҳа эгаси бўлишдан қатъий назар, у санъаткорми, шифокорми, икки одам бир оилада узок йиллар ёнма-ён яшаса-да, ўзларини ёлғиз ҳис қилишлари мумкин ёки аксинча — йиллар мобайнида иккита одам бир бутун бўлиб кетиши ҳам бор гап. Мен бахтли санъаткор бўлишим билан бир қаторда, оилавий ҳаётда ҳам бахтимни топганман. Авваламбор, шунга айтишим керакки, шу кунгача эришган ютуқларимда турмуш ўртоғимнинг ҳиссаси катта. Ўзларим санъаткор бўлганликлари учунми, менинг биринчи танқидчим ҳам, биринчи маслаҳатчим ҳам у киши. Шухрат ака билан театрда танишганимиз, ансамблимизда созанда эди. Хозир эса бошқа соҳада фаолият юритяпти. Санъатимни тушуниш, ҳурмат қилиш билан бир қаторда, менга кўмак ҳам беради.

— Рейтингингиз ошганидан сўнг, атрофингиздагилар — театрда бирга ишлаб келган ўртоқларингиз, ҳамкасбларингизнинг муносабати ўзгардимиз? Ёки сизнинг ўзгарганингиз ҳақида улар томонидан эътирозлар бўлганми?

— Ўзим доимо, у мендан каттами, ёш хонандами, чиройли кўшиқ айтса, ҳавас қилганман, хозир ҳам тан

лиман. Биров мени хафа қилсам, у келиб кечирим сўрағача-да, ўзим бориб кечирим сўрайман, шунда кўнглим жойига тушади. Кимдир менга ёмонлик қилса-да, ҳеч қачон унга нисбатан ичимда нафрат, ўч олиш ҳисси бўлмайди. Раҳматлик онамлар ҳақида гапирадиган бўлсам, жудаям озода, саранжом-саришта бўлганлар. Кейин, ўта сода, оддий эди. Кеч бўлиб кетса-да, дадам ишдан келмагунларича оқват емай ўтирадилар. Дадамдан сўроқсиз эшик ҳатлаб, кўшиникига ҳам ўтмасди. Онам ота-оналарининг ёлғиз фарзанди бўлганлари учунми, роса авайлаб ўстиришган, ҳатто озгина баландроқ жойгаям чиқаришмаскан. Айтишларича, умрларида дарахта чикмаган, ҳатто халинчақда ҳам учмаган экан. Бобом билан бувим у кишини шу даражада авайлаб-асрашаркан-да. Онам ана шундай кўнглиям, табиати ҳам покиза, озода аёл эди. Ухлаб ётганимизда, эрталабми, тундами, доимо бозимизни силаб эркалатарди. «Илоҳим, бошинг тошдан бўлсин, болам, юлдузинг ёруғ бўлсин» дердилар. Охиратлари обод бўлсин. Хозир отам борлар. Улар бизнинг давлатимиз. Умрлари зиёда бўлсин.

— Суҳбатимиз сўнгида кўнглингиздаги ниятларингизни айтсангиз...

— Яна онам раҳматлиқнинг айтган бир ҳикматнома гапи эсимга тушди: «Ниятни катта қилгин, болам, ҳаммаси кўнглидаги ниятга боглиқ». Шу боис ҳар кун, ҳар лаҳза шуқур қиламан. Шундай бағри кенг, улғу халқим бор. Тенгсиз, жаннатмакон Ватанда яшайётганимдан бахтиёрман.

Шаҳноза РОФИЕВА суҳбатлашди

Тошкент шаҳрининг 2200 йиллигига

Тарихий асарларда Чоч, Шош, Бинкат, Таркан, Тошканд сингари номлар билан аталиб келган кўҳна Тошкент ҳам ўз худуди ва атрофидаги боғлари билан шухрат қозонган. Масалан, Абул Фазл Жалолуддин Қарший «Мулҳақатус-суруҳ» номли қомусий асариди: «Шош ширин суви, мўътадил иқлими, тўкин боғ ва экинзорлари билан... шухрат топган шаҳарлардан бири» эканлигини айтади.

Тошкентнинг ўзига хос жиҳатлари кўп бўлган. Масалан, Муҳаммад Ғиёсуддин Ромпуррийнинг машҳур «Ғиёсул-луғот» асарида Тошкент ёй (камон) шаҳри сифатида ҳам тавсифланади: «Чоч Турондаги шаҳар номидирки, Тошканд деб машҳур бўлгандир; у ердан яхши ёй келтирурлар; «Шош» ана шу («Чоч»нинг арабийлашган шаклидир» (1-жилд, 155-бет). Шунингдек, унда тижорат, ҳунармандчилик, меъморчилик санъати ҳам устун бўлган. Лекин бу сифатлар қаторида Тошкент боғ ва боғдорчилик маданияти билан алоҳида шухрат топган.

Ўтмишдаги Тошкент боғлари ҳақидаги қизиқарли маълумотлар, мумтоз шоир ва

рий тилда баён этади. Манзума «Восифийнинг Тошканд ва унинг боғлари тавсифидаги маснавийси» деган шартли сарлаҳва билан машҳурдир. Атоқли адиб Садриддин Айний «Восифий ва «Бадоеъ-ул-вақоъ» хулосаси» китобида бу манзумани зарур лугат, қисқа шарҳ ва изоҳлар билан айнан келтирган. Маснавий ўқувчига хитоб қилиш билан бошланади:

**Бир неча нукта, эй аржуманд, эшит,
Будир васфи мулки Тошканд, эшит.
Бир диёрки, васфи, бўлса ҳар қаён,
Доно мардум учун собит ва аён.**

Демак, Тошкент васфи жаҳоннинг ҳар қаериди доно, билимдон халқлар учун аниқ-

эгадир», дейди. Маснавийда мевалардан асосан узум, олма, анор, нашвоти, беҳи, анжир, полиз экинларидан қовун ва уларнинг турлари, хусусиятлари, қандай дардларга дармон эканлиги зикр қилинади.

Тошкент узумларининг соҳибий, хусаний, бобакий, кўрокий, шакарзум каби турлари, қовуннинг оби новвот, амирий, кўкча (сабзакарж) каби хиллари машҳурлиги манзумадан маълум бўлади.

**Бошқа мевалардан бордир анжир,
Хўбликда йўқ эрур ҳеч бир назира.**

Тошкент анжир ўтмишда ҳам машҳур ва марғуб бўлган. «Ҳеч ким Тошкент анжирининг ўхшашини кўрган эмас, уларнинг ҳар бири жонлар ҳаловатидир», — дейди номин.

Тошкент, унинг боғлари, ёқимли обу ҳавоси, мусаффо осмони таърифларидан сўнг муаллиф ўз эзгу тилақлари билан: «Бу шаҳар ҳаёт қонидан бир арқондир, бу қаср ҳеч қачон вайрон бўлмасин!» — дея дил сузларини изҳор этади:

**Тириклик қонидан будир бир арқон,
Бу бино ҳеч қачон бўлмасин вайрон!**

ТОШКЕНТ БОҒЛАРИ

тарихига бир назар

зарофатли адиб Зайниддин Восифийнинг «Бадоеъ-ул-вақоъ» китобида учрайди. Бу зот XV аср охири, XVI аср бошларида Хуросон ва Ўрта Осиёда яшаган, хусусан, милодий 1512 йилда Ҳиротдан Мовароуннаҳрга сафар қилади. Бухоро, Самарқанд, Туркистон, Саброн (базви манбаларда Саврон), Фаранд (Паркент), Тошкент, Шаҳрисабз, Шоҳруҳия, Оҳангарон шаҳарларида бўлиб, охири яна Тошкентга келади.

Восифий илк марта Тошкентга келиш воқеасини ва шаҳар таърифини бундай баён этади: «Бир шаҳарни кўрдимки, ҳар шом забарҷад фалак ундан зарарларни дафъ этиш учун юлдузлардан исирик уруғларини шафак оловида куйдириб тутатар эди ва ўз аҳолисининг йўл ва равишлари учун ойнинг жаҳонни ёритувчи машъаласини ёқиб кўяр эди.

Бу шаҳар теғрасида Кайковус биноларидан бир боғ бор эдики, ундан Эрам боғи дилида доғ бор эди. Сафолиги гўзаллар вафосидан гўзалроқ ва ярашироқ, ҳавоси маҳбублар карашмасидан раънороқ ва фибриблороқдир. Сув тўла ҳовузи сафо чашмасидан нусха олган ва ойнадек тиниқ суви қушлар ва дарахтларнинг суратларидан тасвир саҳифаларига ўхшашдир».

Бу ўринда Кайковус деб эслаши бежиз эмас. Кайковус қадимий анҳор бўлиб, Бўзсув анҳорининг ўнг тармоғидир. Ҳозирги Собир Раҳимов ва Шайхонтоҳур туманлари худудидан оқиб ўтади. Атоқли тарихчи Муҳаммад Солиҳ Тошкандийнинг «Тарихи жаҳидан Тошканд» («Тошкентнинг янги тарихи») асарида Бўзсув анҳори ҳам Кайковус деб аталган. Тарихнавис Ҳофиз Таниш Бухорий «Абдуллоҳнома» («Шарафнома шохий») китобида ёзишми. XVI асрда Кайковус бўйида — шаҳар кўрғони ташқарисиди «Кайковус боғи» бўлган ва унда Тошкент султонлари яшаганлар.

Тошкент боғидаги мевали дарахтлар мавзуси алоҳида аҳамиятга моликдир. Восифий булардан олма, анор, шафтоли, нок, беҳи, норинж (апельсин), турунж (лимон), анжир каби мевалар васфига урғу бериш билан бирга уларнинг тиббий хусусиятларига ишоратлар қилиб, қандай касалликларга даво эканлигига ҳам эътиборни қаратиб, баёнда бадиийят: ташбих ва муболага санъатидан моҳирона фойдаланади: «Мевадор дарахтлари ҳосили кўпلىгидан ёшини яшаган қариялардек, қоматини бучики, осмон дарахтидек ҳар тарафдан этакларини ерга теккизар эдилар.

Серсув, латиф шафтолилари шу қадар дилрабоодирки, ҳаста ва мажолсизларни билосили нематидан тўйғизар, то уни пичоқ билан нимталамай кўлдан кўблмасдинг...»

Тошкент боғи меваларига таъриф беришда Восифий қиёс учун дунёнинг Румо, Яман, Чин (Хитой), Халаб, Бағдод каби маш-

равшандир. Восифий: «**Бошқа жойда тирик бўлгандан кўра, у ерда ўлган яхшироқ**», дея муболага кўрсатиб, бу юртга бўлган меҳр-муҳаббат ва салимиятини изҳор этади. **Воҳ, нечук мулқдир бу, раъван ризвон Хижолатдан бўлмиш кўзлардан пинҳон. Кимки бу диёрда муқим бўлса гар, Мангулик жаннатни бир зум унутар. Бошқа жойда тирик бўлгандан кўра, У ерда ўлмоқлик яхшидир, қара.**

Кўрииб турибдики, Тошкент худудида ўлик ерларга ҳаёт бахш этиш, уларни ўзлаштириб, обод қилиб, боғ-роғ ва экинзорларга айлантириш борасида ер соҳибларини рағбатлантириш ва тақдирлаш мақсадиди кучли имтиёзлар жорий этилган. Бундай имтиёзлар кўриқ ерларни обод этиш, боғдорчилик ва деҳқончилик маданияти ривожиди улкан аҳамият касб этади.

Мавзумимиз юзасидан гап очилганда, тарих фанлари номзоди Омонулла Бўриев шундай изох берди: «Севинчхожаҳон дав-

Тошкент тупроғи экин-тикин, боғ-роғ, суғориш, қурилиш, яшаш учун қулай бўлганидан номин уни гўё «фаришталар кўзига тўтиё бўладиган тупроқ» деб бўрттириб таърифлайди:

**Еллар тупроғини элтар фалакка,
Тўтиё бўлсин деб, чашми малакка.**

Тошкент суви ҳаммиса чўчүк, ёқимли бўлган. Муаллиф: «Суви шундоқ мақбулки, оби ҳаёт деб машҳур бўлган сув ундан уялганидан уммонлар орасига яширингандир. Агар Хизр ундан хабар топса эди, денгизлар тарафини қасд этмаган бўлар эди», дейди:

**Суви чунондирким, ул оби ҳаёт
Уятдан беркинган жойидир зулмот.**

Сўнг Бурақ (Парақ) сойи муболага билан сифатланадики, ташбихлар замиридан у боғлар орасидан оқиб ўтган, тағи тошлоқ, суви тиниқ анҳор (сой, ариқ) эканлиги маълум бўлади:

**Бурақ нахри суви доимо раво,
Жинон боғларида Салсабил-симон.**

Тошкентнинг умумий таърифидан кейин муаллиф унинг боғлари ва мевалари тавсифига ўтади. «Энди унинг мевалари сифатини эшит, чўчки оғизлар ундан шириндир, оби ҳаёт, тириклик чашмаси, заҳарни кесувчи тарёк ва шаҳд каби нематларга

ри Тошкент тарихида (XVI аср) илм-фан, маданият, адабиёт ва санъат ривожланган давр ҳисобланади. У киши ўз фарзандларини махсус аллома ва заковатли сиймолар орқали тарбият қилиш билан бирга, Тошкент халқи учун ҳам Алишер Навоий, Мирзо Улуғбек, Паҳлавон Маҳмуд сингари нодир сиймолар ҳақида тарихий эсдаликлар қолдирилишига сабаб ва ташаббускор бўлган. У даврда, айниқса, боғ тутиш маданияти янада юксалган. Дарвоқе, XV-XVI асрлардаги Тошкент боғдорчилик маданияти тарихи алоҳида ўрганишга арзийдиган мўҳим мавзудир».

Ўзбекистон мустақилликка эришгач, ер-мулкни тўғри ва унумли тасаруф қилиш, халқнинг эҳтиёжларига мувофиқ экинлар экиб, янгидан-янги боғ-роғлар ташкил этиш, боғдорчилик маданиятини юқори босқичларга кўтаришда янги имконият ва масъулиятлар вужудга келди. Ўтмишда Тошкент боғ ва экин маданияти жиҳатидан оламга машҳур бўлган. Бу таъриф қомус китобларидан ҳам ўрин олган. Демак, бу йўлдаги хайрли иш-ҳаракатларни улўғ аждодларимизнинг қадимий боғдорчилик маданиятига мос уринишлар, деб айтиш мумкин.

**Раҳнона КЕНЖАБОВА,
«Оила ва жамият» муҳбири.**

Мувоҳаббат
Майнинг мўҳаббатлари

Ойимларини эътироф этишларича, Алишер Навоийнинг «Муншаот» асарида ниҳоятда диққатга сазовор бир мактуб борким, бу Навоийнинг ўз асарида ўғлига ёзган мактубидир. Адабийшуносларимиз Сўйиша Ғаниева ҳам, Қодиржон Эргашев ҳам Навоийнинг асарида ўғли бўлганлигини таъкидлайдилар. Шоир бу ўғлига шундай ёзган: «Ҳаётини сенинг тарбиятига бағишладим ва умримни сенинг ҳаётининг муҳофаза қилишга сарфладим». Бироқ, у шоярға муносиб фарзанд бўлмайдими. Кўп уринларда Навоийнинг юзини ера қаратади, ишончини сунтасмило қилади. Яъни, оддий «мунчоқ тоғга тақилган билан феруза бўлмайди». Шоир асарида ўғлининг ношудани, фаҳмчилиги, беодоблигидан қаттиқ ўқиниб, унга аламли бир мактуб ёзди. Кўйида шу мактубдан айрим парчаларни эътиборингизга ҳавола эталик.

Алишер НАВОИЙ

«Эй ақлини йўқотган ўзбошимча ва эй бахти орқага юз бурган бебош қимса, ўша кундан берикки, тубаник тупроғидан ҳаётининг чеҳрасини султурдим ва машаққат дашти сарғардонлигидан хилқатингни йиғиштирдим. Гарчи кичик эдинг, ammo ундок эмаски, хотирандан кўтаришдан бўлса ва гарчи ёш эдинг, ундок эмаски, кўнглингдан унутилган бўлса!»

Ҳаётини сенинг тарбиятига бағишладим ва умримни сенинг ҳаётининг муҳофаза қилишга сарфладим; фарзандлик номингни хотиримга битдим ва оталик меҳру шафқатини ҳолингга муқаррар этдим. Ойу йилда бир кун, балки туну кун бир соат аҳолинингдан беҳабар қолмадим ва сenga эътибор қилиш қондасини эл кўргудек туздим, балки буни кўрганлар рашқ юзидан ҳасад қилгудек кўргиздим.

Аmmo дўстларим насиҳат юзасидан таъкидладиларки, мунчоқ тоғга тақилган билан феруза бўлмайди ва кўкимтир ишиша бўйинга осилган билан зурад ўрнига ўтмайди ва душманларим таъна ва кинояли сўзлар билан қулоғимга етказар эдиларки, тернинг нопоқ сувини оби хайвон қилмадан деб, уринган ва тунда ялтираб кўринадиган кўртининг қора танасидан жаҳд билан ёрқин қуёш ясайман, деб беҳуда хаёл қилган киши кўп бора хитлат бармоғини тишлайди ва пушаймонлик ҳовучини бир-бирига уради.

Аmmo ишлар жойида эмас экан, қараб турганча йўлдан адашдинг. Юриш-туришингдаги яхши ишлар бузуқликка айланди ва феъл-атворинг поқозалиги нопоқликка айланди.

Энди на сўзингга, на аҳдингга, на ваздангга, на онтингга ишонч қолди. Негатки, ҳар қайси-сининг ёлғонлигини бир неча бор намоён этдинг.

Шуниси ҳам борки; сен ҳар қандай беқоидаликни қилганигда, ўшанга яраша сазо ва жазо олгансан, бундан ташқари яна подшоҳнинг мувоҳабат хотирини хирраликлар ва яна бошқа азиз инсонларнинг кўнглилариди ренж ва изтиробларнинг ҳам ҳар бири аслида юз ўлимдан ортиқдир, ammo буни тушуниб етишдан сен маҳрумсан!»

Чингиз ШУКУРОВ
тайёрлади.

НИМА БЎЛИБДИ?

ёхуд ҳафсаласизлик томон бир қадам

Олдингизда турган ҳар қандай муаммо қаршисида чорасиз қолсангиз энг аввало, ўзингизга шу саволни бериб кўринг-чи. Нимани ҳис қилдингиз? Ҳойна-хой, англикни, шундайми? Ана шу биргина савол, барча муаммоларга ечим топади. Қоёйилмасиз? Ёки ишонмайсизми? Яхши, мен сизга ёрдам берман. Келинг, бир кунлик ҳаётингизда учрайдиган тўсиқларга шу савол орқали жавоб топамиз.

...Эрталаб уйғондингиз, ювиниш хонасида кеча бузилган кран жўрагини тузатмагандингиз. Шу боис совуқ сувда ювиндингиз. **Нима бўлибди**, тузатмасангиз? Эртага ёки индинга кўлингиз тега, тузатарсиз. Хотинингиз ронунтада чой ўрнига қайнаган сув берди. Чунки кеча қуруқ чой тугаганини эслатганди, ёдингиздан кўтарилибди. **Нима бўлибди**? Бугун олиб келасиз, албатта, эсингиздан чиқиб қолмас. Бекалда автобус кутиб турибсиз. Лекин шу савил қолгурлар тўла эканим, ё талабалар билан турганингиз учунми, икитаси тўхтамай ўтиб кетди. **Нима бўлибди**, тўхтамасиз? Кейингисига чикасиз. Хайрият, навбатдагисига бир амаллаб, илиниб оласиз. Автобусда аксарият ўриндиқларни ёшлар эгаллаб, бири ўзини ухлаганга солиб, миқ этмайди, бошқаси эса китобми, дастарми вараклаб, теласида кексани, болали аёлми, қараб турган бўлсан, паровийга келмайди. **Нима бўлибди**, утираверсин, инсоф бермаси қийин-да», деб кўясиз. Олдингизда ёшларга бир озгиз танбех айтишингиз учун оғзингизни поймаб турган онахонга тесқари қараб оласиз. Кимдир

мобиль телефонда бақириб гаплашади. Унга ҳамма галати қарайди, энсалари қотади. Сиз эса пинагингизни ҳам бузмайсиз. **Нима бўлибди**, гаплашса? Ўзининг телефони, жиринглагандан кейин гаплашади-да, дейсиз ичингизда.

Ишга одатдагидан кечроқ келасиз. **Нима бўлибди**, кечиксангиз? Шунақаси ҳам бўлиб туради. Кеча чала қолган ишингизни охирига етказишингиз керак. Аммо ҳамкасбингиз туниги футболдан гап очади. Сўхбат қизиқ, орада чой ичмоқчи бўлиб, электр чойнакни токка улайсиз. Куйиб қолади. **Нима бўлибди**, куйса? Чала қолган ишингизни тугатиб, тузатиб кўясиз. Тушликка эса, ярим сотатча вақт бор. Қорнингиз очкагани учун вақтлроқ овқатланмишга чиксангиз **нима бўлибди**? Тушдан кейин ҳам ишлай-

верасиз. Овқатлангандан сўнг ҳисоботингиз устида бош қотириб ўтирганингизда, қўшни хонадаги бошқа ҳамкасбингиз шахмат доскасини кўтариб чиқиб, «бир қўл» шахмат ўйнашни таклиф қилади. **Нима бўлибди**, ўйнасангиз? Айниқса, бошингиз қотиб турган пайтда шахмат айна муддао бўлади-да. «Бир қўл» тугамасдан, телефон жиринглайди. Гўшқдан хотинингизнинг овози эшитилади. «Дадаси, меҳмонлар келаетувди. Ишдан қайтишингизда бир кило гўшт ҳам ола келинг», дейди. Хўп, дейсиз, ёнингизда пул камлигини ўйлаб қайфиятингиз тушади, меҳмонлар кўзингизга ёмон кўриниб кетади. **Нима бўлибди**, меҳмон келса? Пулингиз кам бўлса, **нима бўлибди**? Ҳамкасбингиздан қарз олиб турасиз, маошдан қайтарасиз.

Ишингизга машғул бўласиз, аммо меҳмон келаетгани учун вақтлроқ кетишингиз керак. **Нима бўлибди**, барвақт кетсангиз? Атайлаб қилмаясиз-ку? Доамнинг уйига одам келади. Бошлигингиз ҳам тушунади. Фақат ҳисоботни тугатолмайсиз. **Нима бўлибди**, тугатмасангиз? Майли, эртага охирига етказарсиз. Банка ўша ҳисобот бир кун кеч борса, **нима бўлибди**? Ходимларга маош бир кун кечикчи, **нима бўлибди**? Шу пулни олгандан кейин барибир ишлашиб юборишади. Ишдан чиқиб, гўшт бозорга борасиз. Баққол қўзини лўқ қилиб туриб, тарозидан уради. Қўриб турган бўлсангиз ҳам кўрмасликка ола-сиз. **Нима бўлибди**, урса, унинг ҳам тирикчилиги, болачақаси бор.

диганлар сони қанчадан-қанча. Афсуски, ортиқча берилиб кетиб, чўнагидан сўмлар кетаверади-ю, қайтиб келиши амримаҳол.

Умуман ўйинларга кўпроқ 20 ёшдан катта бўлган эркеклар, (айрим ҳолларда хотин-қизлар ҳам) «мубтало» бўладилар. Улардан ташқари жуда озчилик бўлса-да, кексайиб қолган мижозларнинг

ригача 13 миллионга, ёки аҳолининг 46-47 фоизи уяли телефонга эга бўлишини башорат қилмоқда. Қузатаётган бўлсангиз, куну тун одамлар «телефономания касали»га мубтало бўлиб қолдилар. Уйда ҳам, кўчада ҳам, транспортда ҳам бўлар-бўлмасга дўст ва дугоналарига қўнроқ қилишади, тинмай SMS ёзишади. Ёнин-

«ХОББИ»НГИЗНИ АЙТИНГ, КИМЛИГИНГИЗНИ БИЛИБ ОЛАСИЗ

сони ҳам ортиб бораётганини кузатиш мумкин.

«Телемания» деб аталмиш яна бир «касаллик» ҳар кимни ўзига жалб этиб, турли хил туркум кўрсатувлар, концертлар, сериаллар, ҳатто ҳаммамизнинг асабимизу меъдамызга тегиб қолган рекламаларни кўришга мажбур қилади. ТВга қарамликнинг яққол белгиси — унинг пультаини доимий равишда босиш. Бу автоматик ҳолда қилинган ҳаракат, шундан далолат берадики, одамлар нимандир кўриш билан машғул бўлиш ёки барча каналларда айна шу вақтда эфирга нималар узатилаётганидан хабардор бўлишни хоҳлайдилар.

Энг оммавий «касаллик» десак муболага бўлар, ортиқча ишқибозликка жалб этаётган тармоқлар — бу уяли телефонлар бўлса керак. Айрим манбаларга қараганда, бугунги кунда мамлакатимизда 10 миллиондан ортиқ одам уяли телефон хизматидан фойдаланилмоқда. Бу рақам жорий йил охи-

ригача турган йилгит ё киз дабдурустдан бақириб гапириб юборса, чўчиб тушасиз. Айниқса, кўчада ёнингиздан гапириб, ўтиб кетаяётган кишига ҳайрон қолиб қарайсиз. Кейин биласизки, қулোগидаги аппарат орқали телбаларга гаплашиб кетаяётган бўлади. Ҳозирги ёшларнинг 80-90 фоизи телефонда SMS хатлар юзатиш билан овора, десак

ТЕСҚАРИ МАҚОЛА

Яна автобус бекатига борасиз. Кимдир pista қақиб, пўчоғини ерга ташлайди, кимдир бўшаган сув идишини, конфет қоғозини ахлат қутисига улоқтиради, аммо тушмайди. Нохуш кўриниш, тўғрими? Аммо **нима бўлибди**, ифлос қилишса? Эрталаб фаррош барибир тозалайди-ку, шундай эмасми? Автобусда ўлгингизнинг ўқитувчисини учратиб қоласиз. У шикоят қила кетади. **Нима бўлибди**, шикоят қилса? Ахир унинг вазифаси. Ота-онага нимадир дейиш керак-ку? Бола бўлгандан кейин тўполон қилади-да. Бугун мактабга бормабди. Бормаган бўлса, **нима бўлибди**? Демак, боргиси келмаган. Болани ҳам тушуниш керак.

Уйга келганингизда хотинингиз эшик олдида кутиб олар экан, кўтариб келган фақат бир кило гўштингизни кўриб, энсаси қотади. **Нима бўлибди**, энсаси қотса? Ўзи айтган нарсани олиб келдингиз, ахир. Қишлоқдаги қариндошингиз тўрт нафар боласи билан келганини билибсизми? **Нима бўлибди**, кўнчилик келган бўлса? Кўнглингизнинг кенглиги боис, икки хоналик уйингизга бутун шаҳар сивиши мумкин. Фақат кечқурун ўзингизга ётишга жой топиб олсангиз бўлди.

Хўш, кун қандай ўтди? Муаммосиз, шундайми? Зўр-а? Аммо битта жиддийгина муаммо бор. **Нима экан, дейсизми?** Шу савол орқали ечимини топиб, кейинга қолдирган ишингизни эртасига ҳам, индинга ҳам бажаролмайсиз. Чунки сиз **бажармаслик** деган томонга қадам қўйиб бўлдингиз. Орқага эса йўл бир оз оғир. **Нима бўлибди**, оғир бўлса? Ҳаётда бундан ҳам қийинроқ жумбоқлар бор. Уларнинг олдида сизнинг муаммонгиз **нима бўлибди? Не дейсиз?**

Назира ҚУРБОН

КУЗАТУВ

муболага бўлмас. Ишонинг, улар шу матоҳсиз яшай олмай қолишди. Мабодо телефони эсидан чиқиб, уйда қолиб кетса... тамом, бутун дунё қоронғу бўлади-қолади. Яна бир қизиқ манзарага кўзингиз тушгандир-а, телефон билан

ухлаб, телефон билан уйғонадилар, биров мuddат ўша савил қолгур жирингламаса, тугмачаларини ўзича босавериб, нималариндир қидира бошлайдилар. Ана шунинг ўзи ҳақиқий савдойилик!

Ёки ҳаддан ташқари компьютерга боғланиб қолиш ҳақида ҳам кўп бора гапириляпти, ёзилмоқда. Бу энди алоҳида мавзу. Лекин «компьютермания»га мубтало бўлишинг ҳам ўзига яраша муаммолар борлиги аён.

Умуман олганда, тиббиёт ходимлари инсоннинг табиий ҳолатини йўқотиб, бирор нарсага ҳаддан ташқари берилиб кетиши оқибатида руҳий толиқиш қилиб чиқиши мумкинлигини, оилавий, ижтимоий ва бошқа муаммолар туғилишини бежизга таъкидлашмаётирлар. Бу қанчалик ҳақиқатга яқинлигини билмадигу, лекин ҳалқимизда «асалнинг ози ширин» деган гап ҳам бежиз айтилмаганини унутмайлик.

Эркин ИБРОҲИМОВ

«ТИЛСИМ» — биз бу сўзни кўпроқ сир, жумбоқ маъносига тушунаемиз. Аслида афсонага кўра, сеҳр қуввати билан турли шаклдаги маҳум ҳаёлларнинг намоён қилиниши, қўмилган хазиначинг устида кўринадиган турли кўрқинчли хазиналар «тилсим» деб аталган.

«ЧўП» — бу сўз истеъмолда кўп ишлатилади. Унинг асл маъноси — ҳар нарсани сиқилгандан сўнг қолган ташланма, чикиндис. Биз бу сўзни «чўп-устихон» маъносига қўлаганимизда унинг илдиэига яқинроқ бораемиз. Гоҳида эса ҳўл новдани ҳам чўп деб атаймиз. «Чўп» сўзига уйқаш «чўл» сўзи ҳам қуриган маъносини билдиради. Энди «чўл» ва «чол» сўзларида эътибор берсангиз, бу сўзлар ҳам маъно жиҳатдан бир-бирига жуда яқин. Шунингдек, «қариган» сўзи билан «қуриган» сўзи ҳам аслан бирдай туюлади. Шундан келиб чиқса, «чўп», «чўл», «чол» сўзлари ҳар жиҳатдан бир-бирига уйғун, яъни улар қуриган маъносини беради.

«КИРҒОК» — «Кирга» — тўн хияги, чалмаси маъносини англатади. Ҳозиргача тилимизда «тўннинг кирғоғи», «тўннинг чалғайи» иборалари мавжуд. Дарё соҳили маъносини «кирғоқ» сўзи кейинчалик англата бошлаган бўлиши мумкин. Навоий замонида келиб, «кирғоқ» сўзи «кироқ» «кироғ» шаклида ишлатилган бўлиб, дарё кирғоғи маъносини билдиради.

«ҚАДР» — гаплашаётганимизда бу сўзни «қадр-қиммат», «мартаба», «даражаси» маъноларида ишлатамиз. Аслида «қадр» — «миқдор», «ўлчов» маъноларини англатади. Демак, «менинг қадрим» — «менинг маънавий миқдорим, ўлчовимни билдиради.

«ҚОҒАНОК» — она қорнида, бачадонда болани ўраб турадиган парда маъносини англатган. Бузоқ ва кўзини ўраб турадиган парда.

«ОВҚАТ» — шоир Миртемирнинг айтишига кўра, аслида бу сўз «аквот» бўлган. Чунки «аквот» — «қувват» сўзининг кўплигидир. «Аквот» эса «вақт» сўзининг кўплиги. Овқат-қувват маъносига мантиққа тўғри келаси.

«АҲДОД» — бу сўзни кўп ишлатамиз. Унинг асл маъносини ҳаммамиз ҳам билавермаймиз. «Аҳдод» арабча «жад» сўзининг кўплиги. «Жад» — «бобо» дегани. Демак, бу сўз «боболар» маъносини билдиради.

Эшқобил ШУКУР тайёрлади.

BOLALAR DUNYOSI

QATRA

O'SMA

Onam bolaligim haqida ko'p gapirar edi. Bir hikoyasida o'zi o'sgan mahalladagi ahillik va inoqlik haqida so'zlab berdi:

— Onamning onasi, ya'ni, bu-

vimning uyidan bir qadam narida To'xtajon ismli bir ayol yashardilar. U ayol buvimdan xabar olishga chiqqanlarida ro'zg'oridan narsa ortitrolmay, quruq bo'lmasin, deya o'sma olib chiqarkanlar. Ular uzoq suhbatlashar, o'smani qo'yib, dardlashar ekanlar. Buvim o'tib qolganlaridan keyin ham erta tongdan To'xtajon xola kelinoyimlarni yo'qlab kelar, qo'llarida esa o'sha o'sma... Ba'zida bu tashriflar kelinoyimlarga malol kelardi. «To'xtajon xola buncha o'zlarini ovora qilmasalar», deb o'ylashardi.

Oradan yillar o'tdi. To'xtajon xola vafot etdi. Ular har kuni ilinib olib chiqadigan o'sma ham endi yo'q... Oilaviy o'tirish, yig'inlarda ularni iliq xotiralar bilan kelinoyim: «Har tong o'smaga o'rgangan ekanmiz. Hozir ham xuddi To'xtajon xola ostonadan o'sma olib kirib keladigandek... Vaqtida qadrlariga yetmagan ekanmiz», deb esdlardi.

Mushtariy MAMAJONOVA,
Yangiyo'l shahridagi
15-maktab 8-sinf o'quvchisi.

Vayisbek KENGESBAYEV.
Qoraqalpog'iston Respublikasi,
Qo'ng'iro't tumani, 35-maktabning
6 «A» sinf o'quvchisi.

2-SINFDA «YOSHLIK» DAFTARI?! TAAJUB

yoxud navbatdan tashqari sinf majlisi

Bir necha yillardan buyon boshlang'ich sinf o'quvchilariga dars berib kelaman. Ular bilan ishlash men uchun juda qiziq. Ba'zida ularning bolalarcha savollaridan zavq olsam, ba'zan shunday muammolarga duch kelib qolib, chora topolmay boshim qotadi.

Yaqinda katta tanaffus payti biroq o'ynab kelinglar deb bolalarni maktab hovlisiga chiqarib, daftar tekshirib o'tirsam, birdan qiy-chuv boshlanib qoldi. Yugurib chiqsam Jasur bilan Akmal jo'jaxo'rozlarday urishyapti. Ularni tinchlantirib sababini so'rasam:

— Jasur Sevarani yoshlik daftariga «Seni sevaman» deb yozibdi, — deydi Akmal ko'z yoshlarini mushiti bilan artib.

— Sen buni qayerdan bilding? — so'radim qiziqib.

— Mana, o'zim o'qidim, — dedi qo'limga jahil bilan yaltiroq muqovali daftarchani tutqazib.

Har bir varag'ida turli-tuman rasmlar yopishtirilgan daftarni ko'rib, hayron qoldim. 2 «B» sinf o'quvchisi Sevara Aydarxonovanning «Yoshlik daftarini» deb yozilgan so'zlarga ko'zim tushdi-yu, beixtiyor

varaqlay boshladim.

— Siz yoqtirgan kinoyulduz kim?

— Multfilm qahramonlaridan kimlarni bilasiz?

— Sinfdoshlaringizdan kimni yoqtirasiz?

— Do'stingiz bormi?

Yo, alhazar endigina Vatan, Ona, Non tushunchalarini o'rganayotgan bolalarni bunday ishlar bilan mashg'ul bo'lishlariga nima sabab? Xullas, shanba kuniga navbatdan tashqari ota-onalar majlisi o'tkazishga qaror qildim. Eng achinarlisi ota-onalarning deyarli barchasi farzandining «yoshlik daftarini» tutayotganidan xabardor ekan. Hatto ayrimlari daftarni bezash uchun rangli suratlar ham sotib olib berganliklarini aytishganida hayron bo'lib qoldim. Ularning bu ishlari noto'g'irligini, farzandlarini ko'cha xayollariga berilishining oldini olish zarurligini uqtirdim. O'quvchilarimga esa shu bugundan boshlab «Yoshlik» daftarini tutishini, kitob va daftarlariga rangli suratlar yopishtirishlarini ta'qiqladim.

Sanobar HAMDAMOVA,
Toshkent viloyati.

OTA XO'ROZ

(Voqeyiy hikoya)

Qo'shnimizning chipor tovug'i bor edi. U yoz kunlarining birida kurk bo'ldi. Egallari unga o'n bitta tuxum qo'yib bostirishdi. Bir necha kundan keyin ona tovuq oltita jo'ja ochib, qolgan tuxumlarga qaramay, bolalarini ergashtirib ketdi.

Dunyoga kelgan jo'jalar bir-biridan chiroyli edi. Bir kuni butalar orasidan tulki chiqdi-yu, ona tovuqni ushlab, qag'illatib, olib qochib ketdi. Ota xo'roz ham shu yerda edi, «qaqag' - qaqag'» degancha baqirib qolaverdi. Hali patlari ham o'sib ulgurmagan jo'jalar hovlining bir chekkasida to'zib, «chiy-chiy»lab qolishaverdi.

Bo'lgan voqealarni ko'rib turgan ota xo'roz jo'jalariga rahmi kelibmi yoki mehr qilibmi, bir chekkada ularga qarab turdi-da, yaqin kelib, ona tovuqdek «quq-quq» deb chaqira

boshladi. Jo'jalar avval hayron bo'lib qarab turishdi, nihoyat ulardan bittasi xo'roz tomon yugurib borganidan keyingina boshqalari ham otalari yoniga borishdi.

Ota xo'roz xuddi ona tovuqdek yerga «quq-quq»lab egilib, xas-xashaklarni titib, jo'jalarga yegulik izlashga tushdi. Xashaklar orasidan bir narsa topdi, shekilli, bolalariga berdi. Jo'jalardan bittasi epcillik qilib, luqmani oldi-yu, yutib yubordi. Boshqalari esa uning og'ziga qarashganicha qolishdi. Ota xo'roz yana nimadir topib, jo'jalariga berardi. Onalaridan darak bo'lmagach, jo'jalar noiloj ota izidan ergashishdi.

Ota xo'roz jo'jalariga chinakamiga g'amxo'rlik qilar, xavf-xatami sezsa, bolalarini chaqirib, qanotlari ostiga yashirardi. Ba'zi odamlar jo'jalarini ergashtirib yurgan babaq xo'rozni ko'rib: «Voy tavba, xo'roz ham jo'ja ocharkanmi?» deb qo'yishardi.

Anvar QURBON,
Toshkent viloyati, Bo'ka tumani.

TOPISHMOQLAR:

1. Uzun-uzun tishlari,
O'zi juda shirali
Hidi o'tkir-u, ammo
Turli dardga shifoli.
(sarimsoqpiyoz)

2. Yotsang yotadi, tursang osiladi.
(soch)

3. Yashirin egatlarda tizilgandir donasi,
Har bir qatordagining bordir uzun xonasi.
(makkajo'xori)

4. Gir aylanib to'qiydi,
O'ljasini poylaydi.
(o'rgimchak)

5. Suvdan juda qo'rqadi,
Kovakka kirib ketadi.
(chayon)

Musharraf TESHAYEVA,
Buxoro shahri.

QANI TOP-CHI?

Xo'roz qildi qu-qu-qu,
Tez tur, oftob chiqdi-ku,
O'nta tovuq lapanglab,
Beshta jo'ja alanglab,
Keldi yana to'rttasi,
Qochib ketdi, uchtasi,
Hovlida tariqni yeb,
Jami turar nechitasi?

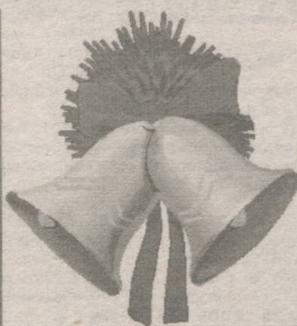
10+5+4-3=16 jami: 16 ta

Xarid qildim beshta non,
Qo'shdim o'nta patir non,
Paqqos yedim ikkitani,
Endi qoldi nechta non?
5+10-2=13 jami: 13 ta

Tog'dan terdim o'nta gul,
Yana o'n sakkizta gul,
Sovg'a qildim uchtani,
Menda qoldi nechta gul?
10+18-3=25 jami: 25 ta

Dilfuza HOTAMOVA

QO'NG'IROQCHA

BUVIJONIM

So'zingiz bol-u go'zal,
Aslo bo'lmangiz kasal.
Siz hammadan eng go'zal,
Buvijonim, buvijon.

Bag'ringiz keng buncha ham,
Mehribonsiz shuncha ham.
Qancha maqtasam ham kam,
Buvijonim, buvijon!

Oqshom ortak aytasiz,
Erta tongda turasiz.
Sizni yaxshi ko'ramiz,
Buvijonim, buvijon!

Dasta-dasta gul tutib,
Biz bo'lamiz parvona.
Sizga atab she'r yozdi,
Nevarangiz Durdona.

Durdona RASHIDOVA,
Qashqaroy viloyati,
Chiroqchi tumani,
S.Ayniy nomli maktabning
9-sinf o'quvchisi.

SOG'LOM BO'LAY DESANG GAR

Sog'lom bo'lay desang gar,
Tishingni yuv, uch mahal.
Badan tarbiya qilgil,
Barvaqt turib har sahar.

Sog'lom bo'lay desang gar,
Yuvmay yema mevani.
Qaynamagan suv ichib,
Dema «shifokor qani»?

Sog'lom bo'lsa tan joning,
Fikring sog'lom bo'ladi.
Bajargan ishlaringdan,
Ko'ngling ham tog' bo'ladi.

Obod, ozod bu yurtda,
Kelajak ham bizniki.
Yetuk, sog'lom, barkamol,
Barcha o'g'il qizniki.

Muxlisa G'ilmiddinova,
Toshkent tumani,
19-maktab 4 «A» sinf o'quvchisi.

VARRAGIM

— Ilindi-ya varragim,
Dada uzun terakka.
Olib bering, tez bo'ling,
Shodlik sig'mas yurakka.

— Tinchlikka bo'lib bayroq,
Porlayversin terakda.
Boshqa yasaymiz o'g'lim,
Har ikkisi kerak-da!

Abdusattor G'OFUROV,
Farg'ona viloyati, Beshariq
tumaniga qarashli 42-sonli maktab
direktor o'rinbosari.

Nigora RAHMONOVA tayyorladi.

TV-MARKAZ

07.00 Ўзбек наволари
08.00 Серилал «Жассига ўхшаш йўк»
08.30 Ўзбек наволари
09.30 Серилал «Герои»
10.20 Ўзбек наволари
11.30 «Спешли любить» худ. фильм
13.20 Ўзбек наволари
14.30 «Кинокурьер»
15.00 Серилал «Жассига ўхшаш йўк»
15.30 Мультифильм
17.00 Ўзбек наволари
17.30 Премьера (рус)
18.00 Ўзбек наволари
18.30 Серилал «ЖАССИГА УХШАШИ ЙЎК»

19.00 Ўзбек наволари
20.30 «M-Files»
21.00 Ўзбек наволари
21.30 Серилал «ГЕРОИ»
22.20 Киноколлекция: «НИКИТА» худ. фильм
00.20 Миксер
ntt
06:30 Тонги дастур
07:30 «Худуд»
07:50 «Сўғдиёна»
08:10 Экран хандаси
08:30 Юлдузлар ёғдуси
08:50 НТТда «Ўз сайёрангни айт-чи?» ёхуд «Йўқотилган бахтинг қайтиши»
09:50 Кутилмаган томоша
10:00 НТТда ўзбек кинеси
11:30 Шарк астрадаси
11:40 Болалар соати

12:40 НТТда «Севги изтироблари» сериали
13:20 Юлдузлар ёғдуси
13:30 «Калкон» сериали
14:20 Хужжатли фильм
14:40 Клип-антракт
15:00 «Ешлар» студияси тақдим этади
15:30 Оилавий экран
17:00 Болалар соати
18:00 Клип-антракт
18:30 «Ешлар» студияси тақдим этади
19:00 НТТда ўзбек кинеси
20:30 «Худуд»
20:50 Юлдузлар ёғдуси
21:00 НТТда «Ўз сайёрангни айт-чи?» ёхуд «Йўқотилган бахтинг қайтиши»
21:40 «Сўғдиёна» мунис аёллар курсатуви

22:00 «Калкон» сериали
22:40 Кутилмаган томоша
23:00 «Худуд» ахборот-тахлий дасури (такорр)
23:30 Кечки кинозал
СофТС
08:00 Серилал «Ранетки»
08:50 Серилал «Папины дочки»
09:20 «Мир в твоей Тарелке»
10:10 «Мать и Дочь»
11:00 «Иностранная кухня»
11:25 «Детская»
11:50 Программа «Гнездо»
12:15 «6 Кадров»
12:40 Серилал «Папины дочки»

13:10 Музыка
13:50 «Мир в твоей тарелке»
14:40 «Мать и Дочь»
15:30 Серилал «Рыжая»
16:20 «Иностранная кухня»
16:45 «Детская»
17:10 Программа «Гнездо»
17:35 Серилал «Ранетки»
18:25 «Галлео»
18:50 Программа «Гнездо»
19:15 Серилал «Папины дочки»
19:45 «Истории в деталях»
20:10 Серилал «Папины дочки»
20:40 «6 Кадров»
21:05 Серилал «Рыжая»
21:55 «Истории в деталях»
22:20 «6 Кадров»
22:45 «Музыка»

4.00 «Доброе утро»
8.00 Новости
8.05 Телеканал «Доброе утро». Продолжение.
8.30 Малахов +.
9.30 Модный приговор.
10.25 Контрольная закупка.
11.00 Новости.
11.15 «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ».
12.20 «Детективы».
13.00 Другие новости.
13.25 Понять. Простить.
14.00 Новости
14.15 «Хочу знать»
14.50 «Давай поженимся!».
15.55 Федеральный судья.
17.00 Вечерние новости (с

субтитрами).
17.20 Т/с «СЛЕД».
18.05 «Пусть говорят» с Андреем Малаховым.
18.55 «Богатая и любимая». Многосерийный фильм.
20.00 «Время».
20.30 «Шальной ангел».
21.35 «Человек и закон» с Алексеем Пимановым.
22.35 Ночные новости.
22.55 Арнольд Шварценеггер в остросюжетном фильме «Коммандо».
0.35 Гиннет Палтроу в комедии «Любовь зла».
2.00 Новости.
2.05 Комедия «Любовь зла». Продолжение.
2.30 Триллер «12 дней стра-

ПАЙШАНБА 23

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.00 «Иклим».
7.05 Миллий серилал: «Такдир йўллари».
7.40 «Икки дарё оралигида».
8.00 «Ахборот».
8.30 ТВ - анонс.
8.35 «Доворак самурай». Т/с.
9.15 «Изхор».
9.20 - 10.20 «Маънавият дастури».
«Болалар сайёраси»:
10.20 «Цирк, цирк, цирк».
10.35 «Мулдор».
10.65 «Сизнинг адвокатингиз».
11.00 «Ахборот».
11.10 «ТВ - шифокор».
11.15 «Адолат тарозиси». Т/с.
11.50 «Ахборот» /инглиз/.
12.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
12.50 «Иклим».
12.55 Миллий серилал: «Турмуш чорраҳаларида».
«Болалар сайёраси»:
13.35 «Андерсен эртаклари». М/с.
14.00 «Ахборот».
14.15 ТВ - анонс.
14.20 2009 йил - Кишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили. «Кишлоқ ҳаёти».
14.40 «Тараққиёт ва фаровонлик сари».
15.00 ТВ - анонс.
15.05 «Олам ва одам» дастури: «Яшил хазина».
15.55 «Гирдоб».
16.15 Ташкент - 2200. «Тарих кўзгуси».
16.35 ТВ - анонс.

16.40 «Дунё манзаралари».
17.00 «Ахборот».
17.10 ТВ - анонс.
17.15 «Махалла».
«Болалар сайёраси»:
17.35 «Эртақлар - яхшиликка етаклар».
17.55 ТВ - анонс.
18.00 «Олтин мерос».
18.05 Миллий серилал: «Турмуш чорраҳаларида».
18.50 «Сўн».
19.00 «Камолот остонаси».
19.25, 19.55, 20.55 Эълонлар.
19.30 «Ахборот» /рус/.
20.05 «Адолат тарозиси». Т/с.
20.45 «Соз сеҳри».
21.00 «Ахборот».
21.30 «Бекат».
21.55 «Доворак самурай». Т/с.
22.45 «Боқиралик асри». Б/ф. 2-қисм.
23.35 «Олам ва одам» дастури: «Яшил хазина».

YOSHLAR
7.00 «Ешлар майдони».
7.30 «Қадрдон қўшиқлар».
7.35 «Мультипанорама».
7.50 «Илхом қанотлари».
8.10 «Баҳор таровати».
9.00 «Давринг болаеси».
9.10 «Кувнок дўмбоқчалар».
9.20 «Кишлоқдаги тенгдошим».
9.35 «Автопатруль».
10.00 «Давр».
10.10 «Ғолиб». Т/с.
10.45 «Бепарво бўлмаган!».
10.50 «Афсона ва ҳақиқат».
11.40 «Мўйқалам сеҳри».
12.10 «Касамёд». Т/с.
13.00 «Давр».
13.10 «Тошга битилган тарих».

13.30 «Ешлар майдони».
14.00 Миллий серилал: «Меҳмонжолардан айланай».
14.35 «Шарк гўзали».
14.40 «Камалак йўли».
15.20 «Ташкент таронаси».
15.30 «Келажакка интилиб».
16.00 «Давр».
16.10 «Умр баҳори».
16.30 «Ўтмиш хиебони».
16.55 «Кувнок оханлари».
17.00 «Давринг болаеси».
17.10 «Эртақлар оламида».
18.25 «Келажак эгалари».
18.35 «Ҳаёт завок».
18.55 «Онажон кишлоғим».
19.00 «Давр».
19.30 «Баҳор таровати».
20.20 «Чемпион».
20.40 «Навбатчи».
20.50 «Мўжизавий дунё».
21.10 «Касамёд». Т/с.
22.00 «Давр».
22.35 «Yoshlar-FM».
23.00 «Ҳаёт-мамот». Т/с.

7.25 «Салом, Ташкент!»
8.25 Бизнес-«Пойтахт».
8.35 «Мухаббат қаҳваси».
9.00 «Телекурьер - маркет».
9.20 «Ташкентда латифа».
9.30 «Пойтахт».
9.45 «Интервью».
10.00 «Музыка SMS».
10.25 «Ташкент-2200».
10.30 «Пойтахт»/рус/.
10.40 «Миллагрос».
11.10 «Саломат бўлинг».
11.30 - 13 10 Кино: «Дом со скидкой».
17.50 Курсатувлар тартиби.
17.55 Мультисерилал: «Ака-ука Гримлар». 2-қисм.
18.05 «Телекурьер-маркет».

18.20 «Ташкент-2200».
18.30 «Пойтахт».
18.55 «Мухаббат қаҳваси».
19.20 Бизнес-«Пойтахт».
19.25 «Музыка SMS».
19.45 «Анонс».
19.50 «Иқтисод-ревью».
20.00 «Пойтахт» ахборот дастури/рус/.
20.20 «Ташкент-2200».
20.25 «Миллагрос». Теле-сериал. /рус/.
20.55 «Интервью» /рус/.
21.05 «Жазоба».
21.25 «Анонс».
21.30 «Пойтахт» ахборот дастури.
21.50 «Ягонаман, Ташкентими».
22.00 «Телекурьер - маркет».
22.15 2009 йил-Кишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили. «Юртим жамоли».
22.30 «Пойтахт» ахборот дастури /рус/.
22.50 Кино SMS со звездами.
22.55 - 24.00 Любимые кинофильмы: «Как украсть миллион». 1-қисм.

7.00 «Бодрое утро».
7.50 «Тет-а-тет».
8.00 «Хабарлар» (рус тил)
8.20 «Малахов +».
9.05 «Галактический футбол». Мультисерилал.
9.30 «Хабарлар» (ўзб тил)
9.50 Бокс. Рейтинг жанглари.
10.30 12.05 ФУТБОЛ. ОФК ЧЕМПИОНЛАР ЛИГАСИ. «Пахтакор» - «Саба баттери».

07.00 Ўзбек наволари
08.00 Серилал «Жассига ўхшаш йўк»
08.30 Ўзбек наволари
09.30 Серилал «Герои»
10.20 Ўзбек наволари
11.30 «Никита» худ. фильм
13.30 Ўзбек наволари
14.30 Премьера (узб)
15.00 Серилал «Жассига ўхшаш йўк»
15.30 Мультифильм
17.00 «Baby Terra Landiya»
17.30 Ўзбек наволари
18.30 Серилал «ЖАССИГА УХШАШИ ЙЎК»
19.00 Ўзбек наволари
21.30 Серилал «ГЕРОИ»
22.20 «ОШИҚЛАР» баддий фильм
00.00 Миксер

06:30 Тонги дастур
07:30 «Худуд»
07:50 «Сўғдиёна»
08:10 Экран хандаси
08:30 Юлдузлар ёғдуси
08:50 «Йўқотилган бахтинг қайтиши»

09:50 Кутилмаган томоша
10:00 НТТда ўзбек кинеси
11:30 Шарк астрадаси
11:40 Болалар соати
12:40 НТТда «Севги изтироблари» сериали
13:20 Юлдузлар ёғдуси
13:30 «Калкон» сериали
14:20 Хужжатли фильм
14:40 Клип-антракт
15:00 «Ешлар» студияси
15:30 Оилавий экран
17:00 Болалар соати
18:00 Оилангиз шифокори
18:10 Клип-антракт
18:30 «Ешлар» студияси тақдим этади
19:00 НТТда ўзбек кинеси
20:30 «Худуд»
20:50 Юлдузлар ёғдуси
21:00 «Йўқотилган бахтинг қайтиши»
21:40 «Сўғдиёна»
22:00 «Калкон» сериали
22:40 Кутилмаган томоша
23:00 «Худуд»
23:30 Кечки кинозал

СофТС
08:00 Серилал «Ранетки»
08:50 Серилал «Папины дочки»
09:20 «Мир в твоей Тарелке»
10:10 «Мать и Дочь»
11:00 «Полевые работы»
11:50 Программа «Гнездо»
12:15 «6 Кадров»
12:40 Серилал «Папины дочки»
13:10 Музыка
13:50 «Мир в твоей тарелке»
14:40 «Мать и Дочь»
15:30 Серилал «Рыжая»
16:20 «Полевые работы»
17:10 Программа «Гнездо»
17:35 Серилал «Ранетки»

18:25 «Галилео»
18:50 Программа «Гнездо»
19:15 Серилал «Папины дочки»
19:45 «Истории в деталях»
20:10 Серилал «Папины дочки»
20:40 «6 Кадров»
21:05 Серилал «Рыжая»
21:55 «Истории в деталях»
22:20 «6 Кадров»
22:45 «Музыка»
4.00 «Доброе утро».
8.00 Новости.
8.05 Телеканал «Доброе утро». Продолжение.
8.30 Малахов +.
9.30 Модный приговор.
10.25 Контрольная закупка.
11.00 Новости.
11.20 «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ».
12.20 «Детективы».
13.00 Другие новости.
13.25 Понять. Простить.
14.00 Новости
14.15 «Хочу знать»
14.50 «Давай поженимся!».
15.55 Федеральный судья.
17.00 Вечерние новости
17.20 Т/с «СЛЕД».
18.05 «Пусть говорят».
18.55 «Богатая и любимая».
20.00 «Время».
20.30 «Шальной ангел».
22.30 Ночные новости.
22.50 Леонардо Ди Каприо в приключенческом фильме «Пляж».
00.50 Фильм «Во власти золота».
2.00 Новости.
2.05 Фильм «Во власти золота». Продолжение.
2.35 Серилал «Внезапная удача».

ЖУМА 24

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.00 «Иклим».
7.05 Миллий серилал: «Такдир йўллари».
7.40 «Икки дарё оралигида».
8.00 «Ахборот».
8.30 ТВ - анонс.
8.35 «Доворак самурай». Т/с.
9.15 «Изхор».
9.20 - 10.20 «Маънавият дастури».
«Болалар сайёраси»:
10.20 «Болалар дунёси».
10.40 «Тазийма эйтибор келажакка эйтибор».
11.00 «Ахборот».
11.10 «ТВ - шифокор».
11.15 «Адолат тарозиси». Т/с.
11.55 ТВ - анонс.
12.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
12.50 «Иклим».
12.55 Миллий серилал: «Турмуш чорраҳаларида».
«Болалар сайёраси»:
13.35 «Андерсен эртаклари». М/с.
14.00 «Ахборот».
14.15 «Хонадон».
14.40 ТВ - анонс.
14.45 «Камолот остонаси».
15.05 «Олам ва одам» дастури: «Денгиз тубидаги синоатлар».
16.00 Ю. Ражабий номидаги макор ансамблининг концерти.
16.20 «Хамон ёдимда».
17.00 «Ахборот».
17.10 ТВ - анонс.
17.15 «Саломатлик дастури»: «Болалар сайёраси».

17.35 «Эртақлар - яхшиликка етаклар».
18.05 Миллий серилал: «Турмуш чорраҳаларида».
18.55 «Минг бир ривоят».
19.00 «Зие» студияси: «Этиқод мустаҳкамлиги йўлида».
19.30 «Ахборот» /рус/.
20.05 «Адолат тарозиси». Т/с.
20.45 «Ватанимни куйлайман».
21.00 «Ахборот».
21.30 Ташкент - 2200. «Қўна Ташкентим».
21.50 «Доворак самурай». Т/с.
22.40 «Хоним ва кароқчи». Б/ф.
23.55 «Олам ва одам» дастури: «Денгиз тубидаги синоатлар».

YOSHLAR
7.00 «Ешлар майдони».
7.30 «Қадрдон қўшиқлар».
7.35 «Мультипанорама».
7.45 «Ўзбек адабиёти».
7.50 «Тасвир ва таассурот».
8.10 «Баҳор таровати».
9.00 «Давринг болаеси».
9.10 «Кувнок дўмбоқчалар».
9.20 «Келажак эгалари».
9.30 «Шарк дарвозаси».
9.35 «Автопатруль».
10.00 «Давр».
10.10 «Ғолиб». Т/с.
10.45 «Бепарво бўлмаган!».
10.50 «Афсона ва ҳақиқат».
11.40 «Мўйқалам сеҳри».
12.10 «Касамёд». Т/с.
13.00 «Давр».
13.10 «Музыка оханлари».
13.30 «Ешлар майдони».
14.00 Миллий серилал: «Меҳмонжолардан айланай».
14.40 «Кишлоқ тараққиёти».

15.00 «Эверест».
15.30 «Келажакка интилиб».
16.00 «Давр».
16.10 «Илхом қанотлари».
16.30 «Ўтмиш хиебони».
16.55 «Ок кабуатар».
17.00 «Давринг болаеси».
17.10 «Эртақлар оламида».
18.30 «Кувнок ўрмонча».
18.40 «Кишлоқдаги қадрдон».
19.00 «Давр».
19.30 «Баҳор таровати».
20.20 «Бугун».
20.50 «Мўжизавий дунё».
21.10 «Касамёд». Т/с.
22.00 «Давр».
22.35 «Дутор».
23.00 «Ҳаёт-мамот». Т/с.

7.25 «Салом, Ташкент!»
8.25 Бизнес-«Пойтахт».
8.35 «Мухаббат қаҳваси».
9.00 «Телекурьер-маркет».
9.20 «Дурдона».
9.30 «Пойтахт».
9.40 «Эртამиз эгалари».
10.00 «Музыка SMS».
10.25 «Ташкент-2200».
10.30 «Пойтахт».
10.40 «Миллагрос».
11.10 «Интервью» /рус/.
11.20 «Иқтисод-ревью».
11.40 - 12.45 Кино: «Как украсть миллион». 1-қисм.
17.55 «Афиша»/рус/.
18.05 «Телекурьер-маркет».
18.30 «Пойтахт».
18.55 «Мухаббат қаҳваси». Теле-сериал.
19.20 Бизнес-«Пойтахт».
19.25 «Музыка SMS».
19.45 «Анонс».
19.50 «Саломат бўлинг».
20.00 «Пойтахт» ахборот дастури /рус/.

20.20 «Ташкент-2200» /рус/.
20.25 «Миллагрос». Теле-сериал. /рус/.
21.05 «Жазоба».
21.30 «Пойтахт» ахборот дастури.
22.00 «Телекурьер - маркет».
22.15 «Мазрифат фидойилари».
22.30 «Пойтахт» ахборот дастури /рус/.
22.50 Кино SMS со звездами.
22.55 - 24.00 Любимые кинофильмы: «Как украсть миллион». 2-қисм.

7.00 «Бодрое утро».
7.50 «Тет-а-тет».
8.00 «Хабарлар» (рус тил)
8.20 «Малахов +».
9.05 «Галактический футбол». Мультисерилал.
9.30 «Хабарлар» (ўзб тил)
9.50 «Кулгу шифо».
10.20 - 11.20 «Снукер».
18.00 «Тет-а-тет».
18.10 «Такдир чизгилари».
18.30 «Хабарлар» (рус тил)
18.55 «Формула -1».
19.45 «ГОЛ».
20.45 «Стать ближе».
Ток шоу.
21.30 «Хабарлар» (ўзб тил)
21.50 «Аптека слушает».
22.35 Интерфутбол.

07.00 Ўзбек наволари
08.00 Серилал «Жассига ўхшаш йўк»
08.30 Ўзбек наволари
09.30 Серилал «Герои»
10.20 Ўзбек наволари
11.30 «Ошиқлар» баддий фильм
13.30 Ўзбек наволари
14.30 «M-Files»
15.00 Серилал «Жассига ўхшаш йўк»
15.30 Мультифильм
17.00 Ўзбек наволари
17.30 Премьера (рус)
18.00 Ўзбек наволари
18.30 Серилал «ЖАССИГА УХШАШИ ЙЎК»
19.00 Ўзбек наволари
20.30 «Тўнлар муборак»
21.05 Ўзбек наволари
21.30 Серилал «ГЕРОИ»
22.20 «СМЕРТЕЛЬНОЕ ОРУЖИЕ» худ фильм
00.20 Миксер

06:30 Тонги дастур
07:30 «Худуд» ахборот - тахлий дасури
08:50 «Сўғдиёна» мунис аёллар курсатуви
08:10 Экран хандаси
08:30 Юлдузлар ёғдуси
08:50 НТТда «Ўз сайёрангни айт-чи?» ёхуд «Йўқотилган бахтинг қайтиши»
09:50 Кутилмаган томоша
10:00 НТТда ўзбек кинеси
11:30 Оилангиз шифокори
11:40 Болалар соати
12:40 НТТда «Севги изтироблари» сериали
13:20 Юлдузлар ёғдуси
13:30 НТТда «Калкон» сериали

14:20 Хужжатли фильм
14.40 Клип-антракт
15.00 «Ешлар» студияси тақдим этади
15.30 Оилавий экран
17:00 Болалар соати
18:00 Клип-антракт
18:30 «Ешлар» студияси тақдим этади
19:00 НТТда ўзбек кинеси
20:30 «Худуд» ахборот-тахлий дасури
20:50 Юлдузлар ёғдуси
21:00 НТТда «Ўз сайёрангни айт-чи?» ёхуд «Йўқотилган бахтинг қайтиши»
21:40 «Сўғдиёна» мунис аёллар курсатуви
22:00 «Калкон» сериали
22:40 Кутилмаган томоша
23:00 «Худуд» (такорр)
23:30 Кечки кинозал

СофТС
08:00 Серилал «Ранетки»
08:50 Серилал «Папины дочки»
09:20 «Дом с мезонином»
09:45 «Детская»
10.10 «Декоративные страсти»
10.35 «Стильные метры»
11.00 «Кулинарный техникум»
11.25 «Спросите повара»
11:50 «Гнездо»
12:15 «6 Кадров»
12:40 Серилал «Папины дочки»
13:10 Музыка
13:50 «Дом с мезонином»
14:15 «Детская»
14:40 «Декоративные страсти»
15:05 «Стильные метры»
15:30 Серилал «Рыжая»
16:20 «Кулинарный техникум»
16:45 «Спросите повара»
17:10 Программа «Гнездо»
17:35 Серилал «Ранетки»
18:25 «Галилео»
18:50 Программа «Гнездо»

19:15 Серилал «Папины дочки»
19:45 «Истории в деталях»
20:10 Серилал «Папины дочки»
20:40 «6 Кадров»
21:05 Серилал «Рыжая»
21:55 «Истории в деталях»
22:20 «6 Кадров»
22:45 «Музыка»
4.00 Телеканал «Доброе утро».
8.00 Новости.
8.05 Телеканал «Доброе утро». Продолжение.
8.30 Малахов +.
9.30 Модный приговор.
10.25 Контрольная закупка.
11.00 Новости.
11.15 «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ». Многосерийный фильм.
12.20 «Детективы».
13.00 Другие новости.
13.25 Понять. Простить.
14.00 Новости (с субтитрами).
14.15 «Хочу знать» с Михаилом Ширвиндтом.
14.50 «Давай поженимся!».
15.55 Федеральный судья.
17.00 Вечерние новости (с субтитрами).
17.20 Т/с «СЛЕД».
18.05 «Пусть говорят» с Андреем Малаховым.
18.55 «Поле чудес».
20.00 «Время».
20.30 «Клуб веселых и находчивых». Высшая лига.
22.40 Фильм Тима Бартона «Планета обезьян».
0.40 Комедия «Страна садов».
2.25 Фильм «Когда наступит день».

ШАНБА 25

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.00 «Иклим»
7.05 ТВ - анонс.
7.10 Миллий кино: «Ойижон». 1-қисм.
7.50 «Тонгги наволар».

20.00 ТВ - анонс.
20.05 Миллий сериал: «Денгиздан томчи».
20.35 ТВ - анонс.
20.40 «Шарқ тароналари».

YOSHILAR

7.00 «Ешлар майдони».
7.30 «Қалдрон қўшиқлар».
7.35 «Мультипанорама».
7.45 «Ўзбек адабиёти».

7.25 «Салом, Тошкент!»
8.35 «Мухаббат қаҳваси». Теле-сериал.
9.00 «Телекурьер-маркет».

8.00 «Бодрое утро».
8.50 «Тет-а-тет».
9.00 «Хабарлар» (рус тил)
9.25 «Фудзи». Документальный фильм.

17.30 Ўзбек наволари
18.00 «СЕЗОН ОРФОГРАФИЙ» худ.фильм
19.50 Ўзбек наволари
21.30 «Премьера» (ўзб)
22.00 «ШАКАЛ» худ.фильм

СофтТС
08:00 Музыка
09:00 - Сериал «Папины дочки» (5 серия)

ЯКШАНБА 26

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
7.00 «Иклим»
7.05 ТВ - анонс.
7.10 Миллий кино: «Ойижон». 2-қисм.

20.05 ТВ - анонс.
20.10 Миллий сериал: «Денгиздан томчи».
20.40 «Кўнгил қўшиқ истайди».

YOSHILAR

7.00 «Якшанба нонушаси».
7.20 «Табассум қил!»
7.30 «Унутилмас оханглар».

7.25 «Салом, Тошкент!»
8.25 Бизнес-«Пойтахт».
8.35 «Мухаббат қаҳваси». Теле-сериал.

8.00 «Бодрое утро».
9.00 «Хабарлар» (рус тил)
9.20 «Кувнок стартлар».

07:00 Мумтоз наволар
07:20 НТДА ўзбек киноси
08:40 Олдузлар ёғдуси
09:00 Хинд бадий фильми

5.00 Новости.
5.10 Гени и злодеи.
5.40 Наталья Гундарева, Донатас Банионис в фильме «Детский мир».

Азиз ва суюқай фарзандимиз ШУКУРILЛО ШУФИЕВ ўғли!
16 апрелда нашоналаданган таваллау айёминг қутлуғ бўлсин. Сенга узоқ умр, сиҳат-саломатлик, бахт-омад ва ёруғ келажак тилаб,

ҚУРАТБЕК ўғли!
Сени туғилган кунинг билан чин қалбиман табриклайм. Сенга соғлиқ-саломатлик, узоқ умр, ишларингга улкан муваффақиятлар тилайман.

Хурматаи аўстимиз Матмур МУСУЛМОНОВ!
Сизни шу кунларга қаршилаётган кутлуғ 50 ёшингиз билан чин қалбиман табриклайм.

Газетамизнинг 2009 йил 22 январь 5-сонида бадий-мушоҳада сифатида чоп этилган «Меҳрдан бенасиб бўлганлар», деб номланган мақола (муаллифи Б.Сайдалиева)га рамзий тарзда илова этилган сурат муаллифнинг эътиборсизлиги тўғрисидаги ахбороти тўғрисида Самарқанд вилояти Пастдаргом тумани Хончорбоғ қишлоғида истиқомат қилувчи Эрановлар оиласидан узр сўрайди.

ОТАНИНГ КЎЗ ЁШИ

✓ ТУРМУШ ЧОРРАХАЛАРИДА

Вақт алламаҳал бўлди. Онаизорнинг кўнглига яна ҳавотир ўрмалади. Дамбадам ташқарига чиқар, ўзини овутириш учун ошхонада куймалар, аммо буларнинг ҳеч бири унинг кўнглига таскин беролмасди. "Бугун ҳам ичиб келса-чи!" Она шўрликни мана шу мудҳиш иштибоҳ қийнардди. "Ишқилиб отаси ухлаб қолгандан кейин келсин-да!"

Нихоят, дарвоза беўшлов тақиллади. Онаизор сапчиб ўрнидан турди. "Бу аниқ ўша. Уф-ф, бугун ҳам ичгани кўришиб турибди. Эй Художон, ўзинг ёрдам бер, ўзинг хайрли қил!" Она ёнгинасида бамайлихотир хуррак отаётган эрига қайта-қайта қараганча шошиб-пишиб дарвозага йўналди. "Нима бўлсаям отаси уйғониб қолмасин!" Ота билан ўғил ўртасидаги мижародан юраги зириллаб қолган она Яратганга илтижо қила-қила дарвозанинг занжирини туширди.

Остонада гандираклаганича ўғил турарди. Она пилдираб бориб, ўғилнинг кўлигига кирди.

— Юр, болам, биров сезиб қолмасин. Кўшнилар кўрса гап қилишади.

— Нима?! Гап қилишса онаси... менга барибир!

Сархуш ўғилнинг дағдағасидан онанинг юраги увишиб кетди. Тиззалари қалтираб, ўғилнинг елкаларидан маҳкам қучоқлаб олди.

— Болам, ҳозир отанг уйғониб қолади! — деди она пичирлаб. — Жаҳли ёмон, биласан-ку!

— Отам, кўлидан келганини қилсин!

Ховлидаги шовқиндан уйғониб кетган ота апил-тапил чопонини елкасига ташлаб, ташқарига чиқди.

— Нима гап, онаси?

— Нима гапгили билан ишингиз бўлмасин! — деди ҳовли юзидан чайқалиб турган ўғил. — Ичдим, ўзимнинг пулимга ичдим. Хўш, яна савол

борми? Ўғил ваҳожат билан отага юзланди. У ўғилнинг нафрат тўла кўзларига қарар экан, юрагини бири-бирдан аччиқ саволлар тимдалаб ўтди. Бунчалик нафрат қачон ва нима учун пайдо бўлди?

Эсида, бир пайтлар уни тошдан келгунича ўғилчиси ухламай, кутиб ўтирарди. Наҳотки, ўша меҳрибон кўзчалар улгайиб, шу аҳволга келиб қолган бўлса? Ўша маъсумлик, ўша пайтлардаги меҳр қаёққа кетди? Нера ота-бола ўртасидаги масофа бунчалик узайиб кетди?

Дафъатан отанинг кўзларига аччиқ ёш қуйилди. Одатдагидек тарсаки кутиб турган ўғилнинг бўйнидан меҳр билан кучиб олди. Ота ўғлини бағрига босар экан, ўша бир пайтлардаги ҳароратни ҳис қилгандек бўлди. Уни қайта-қайта ўпа бошлади.

Отанинг муомаласидан хайратланган ўғилнинг сархушлиги андак таркагандек бўлди. Дийдаси юмшаб, кўзларига ёш қуйилди.

Эсида, бир пайтлар у мана шу одамнинг тиззаларида эркаланишни жуда-жуда яхши кўрарди. Унинг учун дунёда отасидан-да яхшироқ, меҳрибонроқ ҳеч бир зот йўқ эди. Кейин нима бўлди? Ундаги мана шу туганмас меҳрни ким тортиб олди? Наҳотки, у шу меҳрибон одамнинг кўзларига нафрат билан тикилишгача борди?

Ўғил отанинг пойига тиз чўкиб унинг тиззаларини қучоқлаб олди...

Унинг юрагига дунё муҳаббати жойлашди. Хотиржамлик нима эканини унутди. Негаки, қалбдаги туйғу унга тинчлик бермасди. Оқибатда елди-югурди — мол-дунё тўплаш ҳадисини ўрганди.

У доимий равишда "фойда олиб турадиган манбаси" бўлишини истарди. У қилди, бу қилди — ўртароқ бир фабрикани сотиб олди. У энди ишлаб чиқариш билан шуғуллана бошлади.

Бирок, кўнгил ўлгур тўлмасди. Югур-югурлар учун баҳона

ошириш пайига тушди. Оқибатда, чорбоғ учун ашёларни чет элдан сотиб олди, машҳур усталарни чакиртирди. Чорбоғ битгунича нақ икки йил тиним билмади. На ейишида, на ичишида, на уйқусида ҳаловат қолди.

Нихоят, орзуси ушалди. Чорбоғ битганини эшитиб, бор-

КЕЧИККАН ТАЗАРРУ

Шаҳар марказидан уй сотиб олди, уни қимматбахо жиҳозлар билан тўлғазди. Қалби бир оз таскин топгандек бўлди, лекин осойишталик ҳали унга бегона эди.

эса ҳозир нозир: Болаларининг келажаги учун дангилла уйлар солди, савлатидан от хуркадиган, маркаси эсда турмайдиган чет эл машиналарини сотиб олди, ўнлаб дўконлар курди. Кейин унга эришган нарсалари ҳали жуда кам туюларди.

Унинг юрагига яна бир ҳавас ўрнашиб олди: "Шаҳар ташқариси-дан чорбоғ қуриш керак". У бу ширин орзини ҳам амалга

ди. Ҳашаматли дарвозадан кирганида юраги алланечук безовталанди. Холсизланиб, ҳовли саҳнига тўшалган жимжимодор мармар устига чўккалади. Ҳамроҳлари уни секин суяб тургазишди. Назарида мухташам чорбоғ бамисоли тинимсиз чирпирак бўлиб айланаётганга ўхшарди. Унинг олазарак кўзлари атрофга маъйус термулар экан, танаси мармар тошга қулади. Дунё ҳавасларига тўлиқ юраги бир зумда тўхтади.

Уни сўнгги манзилга шу чорбоғдан кузатдилар. Оқ сурпаг ўралган вужудини муздай тупроққа топширдилар. Парку болишларга кўниккан боши остига кесак қўйдилар. Ва юзини илк бора қибла томонга қаратишди. Таассуфки, энди жуда кеч эди!

МЕҲР БИЛАН ҚАҲР ОРАСИ

Эрта тонг. Уйқудан туриб ховлига чиққан эркак уни ишга кузатиш учун куймаланиб юрган рафикасини кўрди. Аёл шошилиб унинг ёнига келиб ва обдастани тутди. Эркак юз-кўлини ювиб рафикасининг нозик елкасида осилиб турган сочиқ билан артинди. Сўнг сервоса ўрик дарахти остидаги чорпоя томон юрди. Хонтахта устида унинг нонуштаси тайёр турарди. Эркак ўзига тавозеъ билан чой тутган қўллар сохибасини беозоргина кучиб қўйди.

Шом эди. Ишхонадаги дилхиралликлардан асабийлашиб қайтган эркак дарвоза олдида бир оз кутиб қолди. Боласини бешикка солаётган аёл тезда бора олмади. Натихода дарвозани шошилинч очган аёл эридан узр сўрашга ҳам улгурмади — ўнг чаккасига қандайдир кўпол нарса келиб

урилгандек бўлди. Ёноғида бешта бармоқ изи қабариб чиққан аёл қаршисидаги одамга хайратла тикилиб қолди. Хотиннинг хотиржамлиги эрининг газабини баттар кўзгади. Унинг қўллари яна кўтарилди. Бирок, бу қўллар ҳавода муаллақ туриб қолди. Негаки, эркак рафикасининг хайратга тўлиқ нигоҳларида ўзининг айна пайтдаги кўркинч киёфасини кўриб қолган эди. Унинг қаршисида бир қўли билан ўнг юзини силаб турган аёлнинг кўзлари бамисоли ойна эди. Бу ойна унга юрагидаги оний газаб оқибатини англаши учун қаратилгандек туюлди.

Дарвоза олдида каловланиб қолган эркак қаҳрдан узоклашиш кераклигини англади. Бир зум тараддулланди-ю, ичкарига қадам қўйди...

Саидвафо БОБОЕВ

«ЎКТАМХОН-НУР» ўқув маркази

куйдаги ўқув курсларга ўқишга таклиф этади.

Ўқишга қабул ҳар куни

Тикувчилик — 3 ой, бошловчилар — 6 ой.	1 ой.
Тўй ва оқшом либослари — 1-2 ой.	Бухгалтерия ҳисоби — 3 ой.
Аёллар костюм-шимми, плаш-пальто — 1-2 ой.	Парда ва чойшаблар — 1 ой амалиёт билан.
Ҳамширалар — 6 ой. 4 ойи ўқиш, 2 ойи амалиёт.	Сартарошлик — 2-3 ой ўғил болалар учун. Салонда.
Тиббий массаж — 2 ой амалиёт билан. Нуқтали — 1 ой.	Каштачилик — 3 ой машинкада вишивка.
Торт ва пишириқлар амалиёти билан — 2 ой.	Инглиз тили — 3 ой, бошловчилар — 6 ой.
Пишириқлар олий курси — 1 ой.	Рус тили — 3 ой, бошловчилар — 6 ой.
Уйғурча таомлар ва салатлар — 1 ой, амалиёти билан.	Бисер тикиш, яъни мунчоқ тикиш — 2 ой.
Аёллар сартарошлиги — 3 ой, амалиёт билан.	Сунъий гул ясаш — 1-2 ой.
Сартарошлик — 3 ой, амалиёти билан.	Компьютер сабоқлари — 2 ой. Интернет — 1 ой.
Тўй ва оқшом турмақлари ва макияж	Арабча ва миллий ракс — 3 ой.

Машгулотлар амалиёти билан Ётоқхона мавжуд

Ўқишни тугатганларга ДИПЛОМ берилади

Манзил: Юнусобод тумани, 3 - мавзе, 1-уй, 31-хона. Мўлжал: Юнусобод дехқон бозори орқасида. Тел: 221-17-95, 221-77-72 кундузи, 225-97-93 18:00дан 22:00 гача.

«ИФФАТЛИ КЕЛИН» Х.К.

ўқув маркази ўқишга таклиф қилади

1. Тикиш-бичиш курси — 3 ой	16. Тўй торларини безатиш курси — 1 ой
2. Тикиш-бичиш курси, бошловчилар учун — 4 ой	17. Рус тили курси — 3 ой
3. Бисер тикиш курси — 2 ой	18. Моделлаштириш курси — 2 ой
4. Тиббиёт курси, «Еш оналар мактаби» — 3 ой	19. Жаҳон таомлари курси — 1 ой
5. Массаж курси — 2 ой	20. Сунъий гул ва юмшоқ уйинчоқлар ясаш курси — 2-3 ой
6. Юқори дизайнли парда курси — 2-3 ой	21. Маникюр-педикюр курси — 1 ой
7. Европа услубида соч турмақлаш — 2 ой; малака ошириш — 1 ой	22. Араб тили курси — 3 ой
8. Қандолатчилик курси — 2 ой	23. Визажист курси — 1 ой
9. «Эркаклар шими» курси — 1 ой	
10. Инглиз тили курси — 3 ой	
11. Косметология курси — 2 ой	
12. Астарли костюм курси — 2 ой	
13. Каштачилик курси — 2-3 ой	
14. Қўлда тўқиш курси — 2-3 ой	
15. Компьютер курси — 2 ой	

Мурожаат учун телефон: 279-16-81, 155-85-10

Манзил: Тошкент шаҳри, Нақшошлик кўчаси, 2-уй.

Мўлжал: «Чилонзор» метро бекати, Республика кўрак жарроҳлиги марказининг ёнида.

ФИЛИАЛЛАРИМИЗ

Кўҳон шаҳрида:
Манзил: Кўҳон шаҳри, Амир Темур кўчаси, 24-а уй
Телефон: 55-3-79-16; 500-00-43
Мўлжал: Темур кўча вокали ёнида (собақ ижтимоий таъминот бўлими).

Наманган шаҳрида:
Манзил: Наманган шаҳри, Иброт кўчаси, 6-уй
Телефон: 226-80-94; 216-20-24
Мўлжал: Марказий банк қаршисида, собақ «Ўзбекистон» ресторани, 2-қават.

Фарғона шаҳрида:
Манзил: Фарғона шаҳри, ал-Фарғоний кўчаси, 44-уй.
Телефон: 271-41-12
Мўлжал: Фарғона Давлат университети қаршисида «Водий» ресторани ёнида

Андижон шаҳрида:
Манзил: Андижон шаҳри, Фитрат кўчаси, 4-уй
Телефон: 224-24-13, 271-04-03
Мўлжал: «Пушкин» болалар боғи ёнида.

Жиззах шаҳрида:
Манзил: Жиззах шаҳри, Темиржон кўчаси
Телефон: 223-89-74
Мўлжал: «Кўшчино» жомеъ масжиди ёнида.

Шаҳрисабз шаҳрида:
Манзил: Шаҳрисабз шаҳри, Шерозий кўчаси, 78-уй
Телефон: 522-14-60
Мўлжал: «Чилор тасви» бекати

Каттақўрғон шаҳрида:
Манзил: Каттақўрғон шаҳри, «Юлдаш» болалар боғчаси, 2-қават
Телефон: 45-5-11-21
Мўлжал: «Бозалар шифохонаси» ёнида

Денов шаҳрида:
Манзил: Денов шаҳри, Мустақиллик кўчаси, 67-уй
Телефон: 412-12-70
Мўлжал: «Муъжиза» ресторани рўбаросида, «Лазалас» биносини, 3-қават.

ОТАСИНИНГ ИМТИҲОНИДАН ЎТГАН... ШУНДАЙ ЯШАР ОДАТДА ОДАМ

Худди шу гап Мўтабар опа бирон даврага кириб қолгудек бўлса, айтилмасдан қолмайди. Айниқса, унинг ота-онасини кўрган, билганлар улار ҳақида фақат ёруғ хотиралар эсланади.

— Оиламизда уч киз, тўрт ўғил адик. Негадир, мен ҳам, синглим ҳам ёшлигимизданок, ўқитувчи бўлишга қизиққанмиз, — дейди суҳбатдошимиз. — Билмадим, ўша пайтлари Бекободдаги қадим Хос кишлоғида муаллимлар жуда озчиликини

ташқил этгани учунми, ёки улари одамларнинг муносабати самимийлиги боисми, шу касбга чин дилдан қизиққанман. Мактабни битирганимдан сўнг дардимни онамга айтдим. У киши ўйланиб туриб, "қизим, отанг сафардан келсин, маслаҳатлашайлик-чи?" — деди. Қабул туғашига оз муддат қолган. Отамнинг келишига эса ҳали бор. Устига устак бизнинг қишлоқдан шаҳарга қатнаб ўқийдиганлар деярли йўқ эди. Отамни кутсам, кечикаман. Кутмасам, эртага келиб тўполон қилса, нима бўлади, деган ҳадик билан таваккал дедиму, туманимиздаги педагогика билим юртига ҳужжатларимни топширдим. Ўқитувчиларим ҳам қўллаб-қувватлашди. Имтиҳонни аъло баҳоларга топшириб, талаба бўлдим. Бу қувончи хабарини онам иккимиз отамга қандай айтишни билмасдик. Охири устозимни уйимизга меҳмонга чакирдик. Отамнинг ишдан қайтишини пойлаб турдим. Дарвозадан киришлари биланок, қўлимда обдаста-ю, сочик билан кутиб олдим. Қўллари артиб бўлган, менга қараб, сал жиддийроқ

оқангда "отасининг имтиҳонидан ўтган қиз кейин бошқа жойга ўқишга қиради" дедилар-да, устозимнинг ёнига бордилар. Юрагимни ҳовуқлаб ўтирдим. Йўқ, хайрият, уришмадилар. Отам ҳам кўнгилларида олий даргоҳда ўқишимни ҳавас қилган экан. Билим юртини тугатгач, Тошкент давлат университетига сиртдан ўқишга кирдим. Отам раҳматлик шунақа суюндиларки ўшанда, ҳозир эсласам, кўларимга беихтиёр ёш келади...

Дарҳақиқат, Бекобод туманидаги 38 – сонли умумтаълим мактабида кўп йиллардан бери фаолият юритиб келадиган Мўтабар Жўраеванинг ҳаётида бундай қувончли воқеалар бисёр. Ўттиз беш йиллик педагогик даври давомида қанчалаб шогирдларини катта ҳаёт йўлига кузатиб қўйди. Бугунги кунда уларнинг фарзандларига ҳам ўзи устозлик қилапти. Айниқса, умр йўлдоши Аҳмаддон ака ҳам ўзи билан ҳамкасб эмасми, оила даврасида ҳам энг асосий мавзу — мактаб ва болалар тарбияси ҳусусида бахс-талаб суҳбатлар қизийди.

Мактабдан қайтгач, маҳаллага, хотин-қизлар кўмитаси фаоллари билан мулоқотга шошилади у. Деярли ҳар кунги одати шу: ўқувчиларни кутиб олиб, катта синфми, бошланғичми, барибир, салом-алигидан бошлаб, юриш-туриши, кийинишигача синчковлик билан секин разм солиб, кузатади. Кейин кўнгирик чалинади. Сабоклар, имтиҳонлар бошланиб кетади...

Турдикул НОРМАТОВ,
"Оила ва жамият" муҳбири.

ЭЛЛИК КИШИ ИШЛИ БЎЛДИ

Бундан сал кам ўн саккиз йил аввал, олис Қорақалпоғистоннинг Тўрткўлида кичик қорхона очиб, тадбиркорликни бошлаган Зўҳра Қаландарова энди ўтган кунларини хўрсиниб эслайди:

— Ишонасизми, ўшанда аввалига деҳқончилик қилдик. Қовун-тарвуз етиштириб, қўшни республикаларга жўнатдик. Тушунганлар «қандини урсин», тушунмаганлар эса "бу нима қилмоқчи ўзи, ўзбошимчилиги қимматга тушмаса гўрайди, тинчгина уйда ўтирса, бўлмасмикан?" — дейишди. Бир йилдан сўнг дастлаб гилам тўқишни йўлга қўйдик, кейин эса Андижондан 4 та тўқув дастгоҳи олиб келиб, тикувчилик цехларини очдим. Шу ернинг ўзида дока, бўз ва бошқа матолар тўқиладиган бўлди. Бугун бу дастгоҳлар 43 тага етди...

Суҳбатдошимиз камтаринлик қилган экан. Ўзи мактангиси келмаган шекилли, одамлардан эшитдик. Бир йил аввал Зўҳра опа "Микрокредитбанк"нинг туман бўлимидан 50 миллион сўм маблағни кредитга олиб, анчадан бери ишламай ётган консерва заводи биносини "қимшоғи" савдоси орқали сотиб олиб, махсус замонавий мажмуа очиди. Унда бугунги кунда тўйхона, новвойхона, сартарошхона, сурачхона ва бошқа турли маиший ва савдо хизматлари кўрсатадиган жойлар ишлаб турибди. Энг қувончлиси, тиниб-тинчимас тадбиркор аёл Зўҳра Қаландарованинг сайй-ҳаракати туфайли элликка яқин тўрткўлик аёл иш билан таъминланибди.

Авазжон БЕКМУРОВА,
"Оила ва жамият" муҳбири,
Қорақалпоғистон республикаси.

Суратда: Бекобод туман ҳокими ўринбосари, хотин-қизлар кўмитаси раиси Ибодат Ниёзова 38-сонли умумтаълим мактаби директор ўринбосари Мўтабар Жўраева (ўнгда) билан ўзаро мулоқотда.

ЖУФТИНГИЗНИ ЯХШИ БИЛАСИЗМИ? ТЕСТ

"Ха" жавобига 5, "Йўқ" жавобига эса 0 балл қўйиб чиқасиз.

1. Турмуш ўртоғингиз шахсий сирларини сизга айтганими?
2. Сиз у қайси рангни ёқтиришини биласизми?
3. Унинг стресс ҳолатларидан қиқши учун қандай йўл тутишдан хабардорми-сиз?
4. Вазни қанчалигини биласизми?
5. Унга сизнинг қайси жиҳатларингиз кўпроқ ёқиши билан қизиққанмисиз?
6. Ўз навбатида қайси жиҳатларингиз ёқмаслигини-чи?
7. Турмуш ўртоғингиз қайси таомларни ёқтиришини биласизми?
8. Унинг нозик томонларидан хабардормисиз?
9. Жамоат ишларидаги иштироки тўғрисида нималарни биласиз?
10. Унинг кўпроқ нимадан кўрқиниши-чи?

Энди балларни ҳисоблаб чиқинг.

40 – 50 балл. Табриклаймиз! Турмуш ўртоғингизни жуда яхши билар экансиз. Бу эса узоқ ва бахтли ҳаёт кечирिशларингизда муҳим аҳамият касб этиши аниқ.

30 – 35 балл. Натижа ёмон эмас. Таъқидлаш керак, сиз бир-бирингизни яхши биласиз. Шу билан бирга унинг шахсияти билан боғлиқ эътиборингиздан четда қолаётган бошқа жиҳатларига ҳам диққатингизни қаратсангиз зарар қилмайди.

20 – 25 балл. Сиз уни имкон қадар билар экансиз. Унга кўпроқ эътиборли бўлишни маслаҳат берамиз.

20 баллдан кам. Афсуски, яхши билмас экансиз. Унга имкон қадар кўпроқ эътиборли бўлишингиз керак. Шунда турмушларингиз мазмунли кечеди.

Дармон ИБРОҲИМОВ тайёрлади.

ХОНАДОН ОҲАНРАБОСИ ЧОҚҚОШИ СИРЛАРИ

Ўчоқ... ҳар бир хонадонда қадимдан мавжуд бўлган, шу хонадоннинг ҳозони қайнайди-ган, лўқмай ҳалоли тайёрланадиган қурилма... Ўлғатларда уни оддийгина қилиб: «Овқат тайёрлаш учун қозон ўрнатиб, ўт ёқиладиган жой»,- деб таърифлайдилар. Лекин унинг кўчма маъносига келсак, маълум бир нарсанинг, воқеа-ҳодисанинг тарқалиш маркази тушунчасини ҳам аналтади.

Мактабларни, ўқув юртларини «билим ўчоғи» деб атайдилар. Юқумли касалликлар тарқалаётган ҳудуд эса «инфекция ўчоғи» номини олади. Демак, «ўчоқ» сўзи олов тафтини, иссиқликнинг тарқалиш нуқтаси деган маънони беради.

дейлади. Бу ўринда ўчоқ маълум маконнинг файзу тароватини юзага келтирувчи омил сифатида талқин этилади.

Ўчоқ билан боғлиқ рамзий маънолар ҳам ранг-баранг. Бунга сабаб, унинг кўнчилигидан бўлса, иккинчиси, халқимиз маиший ҳаётида муҳим ўрин тутганидан.

Ўчоқ ибтидоий даврларда оиланинг оловини сақловчи кичик бир қўрғон тарзида вужудга келган бўлиб, оловни ўчирмаслик, чўғларини кўрга кўмиб

сақлаш учун қулай мослама ва-зифасини ўтаган. Ўтган асрларга чўчоғидаги ўти ўчиб қолган хонадон олов курак кўтариб, ҳовлима-ҳовли чўғ сўраган.

Киши ўчоқ уй ичида каминсимон кўринишга эга бўлиб, унинг олдида чўғ тортиш учун кичик майдончаси ҳам бўлади.

Қозонда овқат пилгунча, ўчоқнинг олд томонида қўмғон ҳам қайнайди. Чорвадорларнинг ўчоғи эса ўтовнинг ўртасида бўлиб, тутун ўтов тепасидаги чангарокдан чиқиб кетган.

Эрта баҳордан оилалар ошхона анжомларини ёзги ўчоқбошига кўчирганлар. Булар ҳовлининг қулай, лекин кўздан панарок жойида бўлган. Оиланинг катта-кичиклигига қараб, ўчоқбошида катта ва кичик ўчоқ, тандир жой олган. Тандир ва ўчоққа туташ

тириб қурилган супачалар нон ёпиш ва таом пишириш пайтида жуда қўл келади.

Ўчоқбоши ўзбек хонадонидagi табарруқ, хосиятли макон ҳисобланиб, доимо озода сақланган. Унга яқин жойда ахлат уюми туриши, таҳорат ушатилш қатъиян ман қилинган.

Никоҳ тўйлари арафасида, қудаларнинг олди-бердиларида биринчи ҳада ҳамиса «**Ўт-ўчоққа**» аталади. Бунда ҳам ҳижмат бор. Ўчоқдаги ўт иссиқлик, файзу баракат рамзи бўлса, ўчоқ ризқ ва фаровонлик тимсолидир.

Демак, ҳар бир оиланинг маркази ўт-ўчоқ бўлиб, у хонадон аҳлини бирлаштириб туради. Агар ўт ёнмаса, ўчоққа ҳожат йўқ. «Ўтов»нинг мавжудлик шартини ҳам ўт билан боғлиқ. Яъни олов атрофини ўраш деган маънони аналтади.

Ўчоққа ўтин тайёрлашининг ўзи алоҳида эътибор ва хатти-ҳаракатни ташқил этади. Хатто, ўтинчилик алоҳида касб бўлиб, хонадонларга ўтин етказиб берувчи кишининг меҳнати энг ҳалол деб таърифланган. «Ўтинни терганга ёқтир» деган мақолда эса тежамкорликка ишора бор. Ўтинни увол қилмаслик, чала ёнган шохларни ўчириб, кейинги сафар ўт ёққанда улاردан фойдаланиш уй бекаларининг асосий вазифаларидан бири бўлган. Ўтиннинг қули

ўғит, кир ва идиш-товок ювишда ишқорли кўкун вазифасини ўтаган. Қулни ахлатга аралаштириш қатъиян ман қилинган.

Ўчоқлар, асосан, икки хил, осма ва ер ўчоқлари. Уларга катта дошқозонлар осилганда қуриган дарахтларнинг йўғон таналари, қўпориладган тўнкалари ишлатилади. Унинг олдидаги майдончага тушиб, ўт ёқиш мумкин. Осма ўчоқлар эса ўтрок хонадонларга тандир билан ёнма-ён қурилади. Кейинчалик темир осма ўчоқлар пайдо бўлди.

Халқимизнинг нафақат удулари, балки буюмларида ҳам ҳижмат қўп. Донишманд болболаримизнинг, тадбирли, оқила молларимизнинг ўчоқ, ўчоқ атрофи, ўчоқдаги ўт, ўчоққа қаланадиган ўтин, қозон-товок ҳақидаги таъқид ва эътирофлари, одат ва эътиқодлари, тасдиқ ва инкорларининг барчаси кўп йиллик тажрибалари натижаси ўларок, юзага келган тутимлар, удулар эзгу ният, амалий самара ҳосиласидир.

Мунаввара ЁҚУББЕКОВА,
Севара ЁҚУББЕКОВА.

Садафдек ялтираб турган теп-текис тишлар инсонга чирой бағишлайди. Бироқ, уларнинг ички аъзоларимиз ҳолати қандайлиги ҳақида хабар беришини кўпчилигимиз билмаймиз. Бирор тишнинг андак шикастланиши ҳам унга боғлиқ бўлган аъзонинг соғлом эмаслигидан дарак беради. Масалан, юқори ва пастки курак тишлар (биринчи ва иккинчи) буйрак, қовуқ ва қулоқнинг ҳолатини ўзида акс эттиради, қозик тишлар (учинчи) жигар ва ўт пуфаги, озиқ тишлар эса ўпка ва йўғон ичак тўғрисида хабар бериб туради (4- ва 5-кичик озиқ тишлар). Ошқозон, талоқ ва ошқозон ости бези катта озиқ тишлар (6- ва 7-катта озиқ

✓ САЛОМАТЛИК СИРЛАРИ

дан хабар беради. Агар иккала тўртинчи тишлар (юқори ва пастки) оғриси, беморда бўғимларнинг (болдир ва товон суякларини бириктирувчи, тизза, елка, тирсак, билак бўғимлари) сурункали яллиғланишидан, полиартрит, йўғон ичак хасталиги — полипоз, дивертикулез каби касалликлар безовта қилади. Олтинчи ва еттинчи озиқ тишлар сурункали гастрит, ошқозон ва ўн икки бармоқ ичак яраси, узоқ муддатли анемия, сурункали панкреатитни эслатиб туради.

ТИШЛАР ТАШХИС ҚЎЯДИ

тишлар) билан боғлиқ, биз «акл тишлар» деб атаганларимиз эса юрак ва ингичка ичак билан боғлиқ.

Лекин тишдаги акс-садо орқали ҳар доим ҳам ички касалликларни стоматолог шифокор аниқлай ололмайди. Тишлар ташқи томондан соғлом кўринса-да, айрим беморларда аллақачон олиб ташланган тишлар ўрнида оғриқ безовта қилаётгандек бўлади. Бу эса «ёлгон» оғриқ бўлиб, бирон аъзодаги ўзгаришни бўлаётганини «шипшит»моқчи бўлади.

Биринчи ва иккинчи курак тишларнинг оғриши (устки ва пастки) сурункали пиелонефрит, цистит ва отитдан хабар беради. Агар биринчи курак тиш безовта қилса, тонзиллит, фронтит, остеохондроз, простатит, простата безининг аденомаси, тос ва сон суягини туташтирган бўғимлар касаллигидан дарак беради.

Тўртинчи ва бешинчи озиқ тишлар сурункали пневмония, колит (йўғон ичак яллиғланиши), узоқ муддатли дисбактериоз, аллергия реакция (бронхиал астма, риносинусит, респираторли аллергия)

Олтинчи юқори тишлар гайморит, тонзиллит, бўғиз ва томоқ хасталиги, мастопатия, қалқонсимон безларда ўсма ҳосил бўлиши, талоқнинг безовталанишидан оғрийдди. Пастки олтинчи озиқ тишлар артерия ва атеросклероз билан боғлиқ муаммо борлигини билдиради. Пастдаги еттинчи озиқ тиш ва вена (варикоз, геморрой), ўпка (сурункали пневмония, бронхит, бронхиал астма), йўғон ичакдаги шиллик парда ҳолатидан дарак беради.

Агар ақл тиши оғриб, тинчлик бермаса, яхшиси, кардиолог кўригига борган маъқул. Юракнинг ишемика касаллиги, тугма нуқсонли юрак ва бошқа кардиологик касалликлар ақл тиши билан боғлиқ.

Тишларнинг оғриши натижасида кўпинча бош оғриги келиб чиқади. Агар озиқ тишда яллиғланиш жараёни рўй берса, бошнинг тепа ва энса қисми оғриши мумкин. Юқори жағдаги курак тишнинг лат ёйиши чакка-пешона қисмида оғриқни келтириб чиқаради.

Кўпчилик тишнинг яллиғланиши (кариес, пульпит) натижасида келиб чиққан каттик оғриққа чидай олмай, оғриқ қолдирувчи таблеткалар ичади. Азобдан халос бўладилару, аммо тишлари «нима демоқчи» лигига парво қилишмайди. Ичкарида эса, «вайрон қилиш жараёни»га олиб келадиган сурункали инфекция ўчоги шаклланади (баъзан бу ҳатто инфаркт, менингит, гайморит билан тугаши мумкин). Яхшиси, вақти-вақти билан стоматологга мурожаат қилиб туриш зарур. Шуни унутмаслик керакки, хаста тишни даволагач, иложи борица у билан боғлиқ бўлган ички аъзоларни текширтирган маъқул.

Аброр УМАРКУЛОВ тайёрлади.

«СИТОРАИ МОҲИ ХОСА»ДА

ҳам даволанади, ҳам зиёрат қилади, — дейди сиҳаттоғ бош ҳақими Абдулла Ҳақимов

Инсон учун энг олий неъмат нима? «Албатта соғлиқ-саломатликда», деб жавоб беришингиз аниқ. Дарҳақиқат, одам ҳар қанча давлат-манд, ҳеч қандай камчилиги бўлмасин, аммо танаси дард чекиб турса, унга хурсандчилиги байрамлар тати-майди. Шунинг учун ҳар биримиз саломатлигимизга пугур етмасдан, вақтида қадрига етишимиз зарур.

Шукрки, мамлакатимизда юртдошларимизнинг ўз саломатликларини тиклашлари, дам олиб ҳордик чиқаришлари учун кўплаб шифо масканлари, санаторийлар мавжуд. Шулар қаторида Бухородаги «Ситораи Моҳи Хоса» санаторий-

✓ ШИФО МАСКАНЛАРИДА

си ҳам республикаимиздаги нуфузли сиҳаттоғлардан биридир. Шифо масканининг ўзига хос хусусияти, 1550 метр чуқурликдан 48 даража ҳароратдаги шифобахш маъданли сув отилиб чиқади. Бу сув буйракдаги майда тошлар, тузлар ва яллиғланишни даволаб, простата безлари касалликларига чалинишининг олдини олади. Бундай шифобахш сув муолажаси мутахассислар эътирофи-ча, Железноводск, Есентуки, Трускавец сингари машҳур санаторийларникига қараганда анча устун тураркан. Шу боис «Ситораи Моҳи Хоса» га Россия ва бошқа қўшни давлатлардан ҳам даволаниш учун кўпгина беморлар келишар экан. Чунки бу ердаги сув таркиби сульфат хлорид ва натрийга бой.

Бундан ташқари бу масканда парафин, озекерит, шифоли балчиқ, физиотерапевтик, шифобахш гиёҳлар билан даволаш, жисмоний тарбия каби 43 хил муолажа олиб борилади. Бу ерга даво истаб келган беморлар, яратилган шароитлар, ширинсухан шифокору, ҳамширалардан миннатдор бўлиб уйларига қайтишяпти.

«Ситораи Моҳи Хоса» санаторий-

сининг доврўғини танитишда, шунингдек, бугунги кун талабига мос равишда даволаш усулларини йўлга қўйишда бош ҳақим Абдулла Ҳақимовнинг хизмати катта эканлигини кўпчиликдан эшитдик. Ҳатто у киши беш-ўн йил аввал шу ерда даво топиб, кўнгли осмон қадар юксалиб кетганларнинг айримларини санаб берганида ажабланасан, киши. Негаки, ҳар хил тоифадаги одамлар бор. Бирови номига бир айланиб кетгани келса, айримлари эшитиб, бу жойнинг ҳосияти нелигини билмокчи бўлади.

— Бизни кимнинг қаерданлиги ёки кимлиги қизиқтирмайди, — дейди бош ҳақим Абдулла Ҳақимов. — Энг муҳими, умид билан қадам ранжида қилгани. Айниқса, Бухороий Шарифи бир кўрмоқни эх-е, кимлар орзу қилмайди, дейсиз. Шу баҳонада ҳам даволаниб, дам олади, ҳам улуг манзилларни зиёрат қилишди.

Йилнинг тўрт фаслида ҳам гавжум ва файзли, тароватли бўлгучи «Ситораи Моҳи Хоса»нинг таърифни айтaversак, тугамайди. Яхшиси, минг бор эшитилганда кўра, бир бора кўрмоқ афзал.

Ш. РОФИЕВА, М. АЛЛАБЕРГАНОВА

✓ УРГАНГАНИНГ ЎЗИНГА

АГАР...

→ Қуймоқ учун тайёрланган хамирни шўр сувда тайёрласангиз қумоқ-қумоқ бўлиб қолмайди.

→ Иссиқ пирогни қиздирилган пичоқ билан кесинг, уваланиб кетмайди.

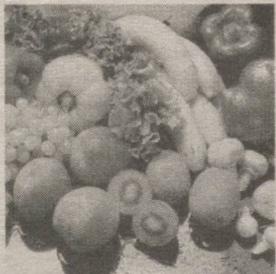
→ Торт учун пиширган бисквитингиз қотиб қолмаслиги учун унинг ёнига олма бўлақларини қўйинг.

→ Тортни безатишдан олдин бисквит устига крахмал сепсангиз, қуйилган глазурь оқиб кетмайди.

→ Лавлаги қайнатилётган сувга озгина сирка қўшиб юборсангиз, ўз рангини йўқотмайди.

→ Сабзавотларни тузли сувда қайнатганингизда 70 фоиз

витами́нлари йўқолади. Шунинг учун тузни энг охирида солинг.
→ Гушт товага ёпишмаслиги учун қовуришдан олдин қиздирилган ёққа бир неча бўлақ сабзи ташланг.

ТЕЖАМКОРЛИК СИРЛАРИ

→ Сиз бир киловатт соат электр энергиясини тежасангиз, 5 килограмм ўсимлик мойи, 14 килограмм ун, 30 килограмм нон маҳсулоти ишлаб чиқариш учун энергияни тежаган бўласиз.

→ Лампалардаги чангни артиб турмасангиз хонанинг ёруғлик даражаси 10-15 фоизга камайиб кетади.

→ Бир оила қиш мавсумида иссиқлик сақлашга ҳўжасизларча муносабатда бўлса, 7,5 тонна кўмир ёки шунча миқдорда бошқа ёқилги исроф бўлади.

→ Кран жўмраги маҳкамлаб беркитилмаса, 45 сонияда бир стакан сув тўлади. Демак, 1 соатда 80 стакан 20 литр сув исроф бўлади. Бу бир кеча-кундузда 480 литр сув бекорга оқиб кетди, деганидир.

МОМОННИНГ ЎГИТЛАРИ

→ Ваннадаги ойнага бир бўлақ совун суриб, латта билан артинг, буғланмайди.

→ Хоналарга ўтириб қолган тамаки ҳидидан осон қутулиш мумкин. Бирор идишга бир неча томчи сирка солиб қайнатинг.

→ Соат ойнасидаги доғни тиш пастаси билан осон кетказса бўлади.

→ Массаж тароқларини тозалаш анча қийин иш. Аммо уни тозалашнинг осон йўли бор, яъни тароқни кечаси бир неча томчи нашатир спирти ва туз солинган сувга ботириб қўйсангиз кири тез кетади.

Б. СУЛТОНОВА тайёрлади.

✓ МИННАТДОРЧИЛИК

НУРИДИЙДАМ ОМОН ҚОЛДИ

Қизим Асилжон 3-қаватдан йиқилиб тушиб, боши ва қўлидан оғир жароҳат олганини кўриб, саросимада нима қиларимни билмай қолдим. Уни зудлик билан қақирилган «Тез ёрдам» машинасида Республика нейрохирургия илмий марказининг жонлантириш бўлимига олиб бордик. Профессор, жароҳ Марат Мирзабоев, тиббиёт фанлари номзоди, травматолог Мирқосим Рихсиев, жароҳ, даволловчи шифокор Фарҳоджон Абдурасуловларнинг жонкуярликлари, касбига фидойиликлари туйфайли нуридийдам омон қолди. Тез кунда ҳеч нарса кўрмагандай соғайиб кетди. Ўз бурчларини шараф билан адо этган шифокорларга энг аввал, бир муштира она сифатида ҳар қанча таҳсин айтсам, арзийди. Қўлингиз дард кўрмасин, умрингиз зиёда бўлсин. Сиз каби олийжаноб нажот фаришталари бахтимизга омон бўлинг!

Ҳалима САПАЕВА, Ташкент шаҳри.

Флорахон бугун одатдиган эртароқ ишга отланди. Турмуш ўртоғи унинг муҳим учрашувга шайланаётганини сезди-да, ҳовлига чиқиб, машинасини ўт олдириди. «Кеча йиғлаб келган келинчанинг қизчаси оламдан ўтган экан. Энди эри онасининг гапига кириб, хотинини уйдан ҳайдабди. Шундоғам аёлнинг пора бўлган қалбини тилкалашибди...» — дея бош чайкаганча эрига вақтлороқ ишга отланганини ишора қилди.

...Қайнона Флорахонни ҳушламайроқ кутиб олди. Келини ҳақида гап бошланиши биланок: «Бизга касал бола туғадиган келин керак эмас!» — деди узиликесил. У ҳам бўш келмади: «Холажон, келин олаётганда, сўраб-суриштириб, кейин эшигини қоққансиз, тўғрими? Келинингиз уйингизга келганда, соғлом бўлган-ку! Хомилдорлик даврида эса унга яши шароит яратиб бериш, ғамхўрлик қилиш кимнинг вазифасига қиради? Энг аввало ўғлингиз — унинг эри, қолаверса, қайнота-қайнонанинг бурчи эмасми? Унга фақат «келин — хизматкор» деб қарагансизлар. Ахир, сизнинг қизингизга ҳам бошқа оилада шундай муносабат қилинса, қараб тура оласизми?» — дейиши биланок ҳалиги аёл «қани қийнаб кўришин-чи, ўзим билман», дея жавоб берди. «Ана, кўрдингизми, бу ҳам бировнинг гулдэк боласи, демак, сиз ҳам уни фарзандингиз қаторида кўринг, ҳаммаси изига ту-

КЕЛИННИ ҲАМ ҚИЗ ЎРНИДА КЎРИНГ...

шиб кетади», — дея муросага кўчди. — «Энди, авлодим — полвон, соғлом бўлсин, десангиз, ўғлингизни ҳам, келинингизни ҳам шифокор кўригидан ўтказинг. Сиз — тажрибали онасиз, уларнинг парваришига бепарво

бўлмайсиз, деб ўйлайман. Келинингиз сизларни жуда ҳурмат қиларкан... Сиз ҳам шунга лойиқ бўлинг-да, опагон!»
Қайнона кўзидаги намни узун енгининг учига артаркан: «Мен ҳам шу болаларимнинг

зурриёди бенуқсон бўлсин, дейман-да...» — деди бошини эганча.

У бу хонадондан чиқаркан, яна битта оилани сақлаб қолганидан ички бир мамнунликни туйди.

Ҳа, Тошкент вилояти, Чирчиқ шаҳар ФХДЁ бўлими мудираси Флорахон Набираева 25 йиллик фаолияти давомида одамларнинг беташвиш турмуш кечирилари, ўз ҳақ-ҳуқуқларини танишлари, тўғри йўлдан адашмасликлари учун хизмат қилиб келмоқда. У маҳаллаларда «Соғлом она — соғлом бола», «Ўз жонига қасд қилишнинг олдини олиш» бўйича маърузалар қилишдан, мактаб ва коллежларда «Тиббий кўрикнинг аҳамияти», «Оила ва никоҳ», «Баркамол ёшлар — келажақ пойдевори» сингари мавзуларда учрашувлар ташкил этишдан эринмайди. Йиғин ва тадбирларда шаҳар хотин-қизлар кўмитаси ва марказий шифохона ходимлари, маҳалла маслаҳатчилари иштирокида улар айрим масалаларни ўз жойида ҳал этишмоқда.

Шаҳар ҳокими қарорига асосан, ота-онасиз қолган 19 бола-

✓ БАХТ ОСТОНАСИ

нинг аҳоли томонидан фарзандликка олиниши ҳам юқоридаги суҳбат ва учрашувлар таъсири бўлди, десак, янглишмаймиз.

— Айниқса, никоҳдан ўтиш истагини билдираётган ёшлар ва уларнинг ота-оналарига жиддий талаблар қўяймиз, — дейди Флора Набираева. — Ҳар икки тарафга ҳам тиббий кўриктан ўтишни мажбурий эканлигини тушунтираемиз. Оддий мисол: ўтган йилги маълумотга кўра, 1840 та ҳолатнинг 15 тасида, яъни 5 та руҳий касаллик, 9 та сил билан оғриган, битта наркологик хасталик борлиги аниқлангандан кейин уларга никоҳдан ўтишларига руҳсат бермадик. Бу эса 15 та оила бахтсизликдан сақлаб қолинди, деганидир.

Дарвоқе, деярли ҳар кунги ўз ҳузурига келаётган турли тоифадаги одамлар билан тил топиши осон эмас. Ҳар қандай вазиятда ҳам ФХДЁ бўлими мудираси, аввало ҳушмуомала, босиқ, керак пайтда руҳшунос бўлиши талаб этилади. Бугунги суҳбатдошимизда ана шу хислатлар жамулжамлиги боис, уни чирчиқликлар эъзолаб, «Ҳар бир келин-куёвга оқ фотиҳа бериш, аҳил-иноқ яшашлари учун тўғри йўл-йўриқ курсатадиган опамиз» — дея фахрланиб гапирди.

Санобар ФАХРИДДИНОВА,
«Оила ва жамият» муҳбири.

Жўрабек кечаси билан ухломмай, тўлғониб чиқди. Участкани бошлаб қўйганига икки йил бўлсада, хануз бобоси бундан 45 йил олдин қурган уч хонали пастак уйда яшайди. Деворлари лой сувоғу, таги пол қилинмаган қулбага қалин қилиб кигиз, устидан гилам тўшалгану, лекин кишининг изгирида оёқдан зах ўтади. Кеч кирса

лари Жўрабекнинг суяк-суягини зириллатиб юборди. Қаердан пул топсам экан деб, боши қотди.

Эрталабга яқин кўзи илинган эканми, туш кўрибди. Уйининг олдида аллақадердан пайдо бўлган темир қувурлар уюлиб ётар, уларнинг бозори чаққон эмиш. Чўнтақлари пулдан қаппайиб, уларни қаерга қўйишни билмасмиш.

ган қувурларни қазиб олиб, ўрнига пластик трубалар олиб келиш ва қишлоқдошларини газ билан таъминлаш эди. Яқдиллик билан қарор қабул қилинганча, ҳашар йўли билан 1184 метр узунликдаги темир ва 820 метрлик асбест, яъни умумий қиймати 2 миллион 778 миң сўмлик трубалар қазиб олинди.

Ишининг бундай осон кўчганлигидан

✓ ҚИЛМИШ-ҚИДИРМИШ

ри, полиэтилен қувурлар олиб келишга қарор қилди. Бу трубаларни ҳам бир оз қишлоқдошларининг кўзини тинчлантириб тургач, сотиб юбориши мумкин.

Уч кун ўтиши биланок, 2500 метрдан иборат 1875000 сўмлик қувурлар ўрмон хўжалиги идораси ҳовлисига келтирилди.

Қишлоқ ахлининг кўнгли тўқ эди. Энди болалар мактабдан сўнг тезак тегишга чиқмаслиги, хўжаликда ўтинга ярайдиган дарахтлар алақадон кесилиб кетганлиги боис, кўпчилик бошқа туманлардан ўтин сотиб олишларга барҳам берилишини ўйлаб, диллар шодумон эди. Аммо «Баликли»ликларнинг шодлиги узоққа бормади. Орадан уч ой ўйта ҳамки, ҳеч ким ҳовлида уюлиб ётган қувурларни эскилари ўрнига ётқизай, демади. Қишлоқ ахлининг мурожаати билан келган туман газлаштириш идорасининг вакили бундай ўзбошимчаликдан ёқа ушлади. Хўжаликни газлаштириш хали бирор бир йилнинг лойиҳасига киритилмаган эди.

— Вой аблах, уялмай-нетмай бутун хўжалик одамларини алдаб юрган экан-да.

— Қўяверинг, шунча пул бир кунмас бир кун тешиб чиқади.

— Худонинг Жўрабекка ҳам тайёрлаб қўйган жазоси бордир...

Қишлоқда икки-уч одам бир ерга тўпланиб қолса, Жўрабекнинг нопок қилмишини муҳокама қилар, унинг оила аъзолари эса хўжаликда бош кўтара олмай қолишган эди. Енгил даромад орқасидан қувган Жўрабек ҳам сирини бу қадар тез фош бўлишини кутмагандан довдираб қолди.

Жўрабек Нормуродов устидан жиний иш кўзгатилаганига қадар, барча ўзлаштирган пулларни тўлади. Шундай бўлса-да, суд Ж.Нормуродовни Ўзбекистон Республикаси Жиноят Қодексининг 167-моддаси 3-қисми «а» банди билан айбдор деб топди ва уч йил муддатга ахлоқ тузатиш иши жазосини тайинлади.

Наргис ҚОСИМОВА,
журналист.

(Мақола қаҳрамонларнинг исм-шарифлари ўзгартирилган)

ЎНГИДАН КЕЛГАН ТУШ

болалари иссиққина танча атрофида чордана қуриб, дарс тайёрлашади, ҳаммалари шу уйда ухлашади. Кеча зиёфатда Маликнинг гапи ҳаммадан ўтиб тушди. Мехмонларнинг кайфи анча ошиб қолганидани, биров ёнбошлаб, бошқаси эса узола тушиб, қарта ўйнай бошладилар. Жўрабекнинг кетма-кет омади келлаётганига чидай олмаган Малик пичинга ўтди:

— Ҳа кимсан, Жўрабегимиз ўрмон хўжалигига директор. Шундоғам, худо бериб ётибди. Биз фақирлар ҳам мундай омад қулиб боқса, нима қиларкан-а?

— Директор бўлса нима қипти? — гапга аралашди, сигаретни лабига қис-тирганича тутунидан кўзларини қисган Шодмон. — Икки йилдан бери иморатини кўтаролмайди-ю, шўям раҳбар бўлдими?

— Сенларга қолса, мен пулни ердан супуриб оламан, тўғрими? Баҳмал, Зомин ўрмон хўжаликларига ўхшаб тоғим бўлмаса, унда ўсиб ётган ёнғоқ бўлмаса. Бултур экан тераклар энди бир қарич ўсди. Сенларга айтиш осон.

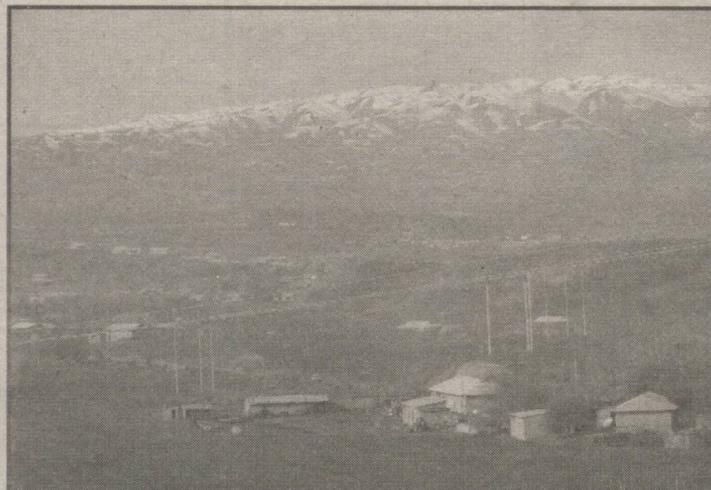
— Терак ўсмаган бўлса, доривор гиёҳларни болаларимизга тердириб сотаяпсан. Буларни пули қаёққа кетаяпти?

— Ўт-ўлан билан бой бўлган одамни ҳеч кўрганмисан ўзи, галварс. — Жўрабекнинг кайфдан кўзлари қизариб, жаҳли чиқа бошлади.

— Ҳа, энди, шу пасткам қулба-нинг томи уйинг битгунича сени босиб қолмасин, деймиз-да. Фалокат бўлса, бундай зиёфатни ким беради? Сендан ҳам кўра, бизга жавр бўлади-да!

Маликнинг иршайиб айтган гапидан сўнг, барча бирданга «гур» этиб қулиб юборди. Жўраларининг қаҳ-қаҳа отиш-

— Астафурullo, илоё тушингиз тескари келсин. Тушда қоғоз пул — нохушлик, гап кўпайиши дегани, — турмуш ўртоғи Санобар эрининг тушини эшитиб, кўйлаги ёқасининг четини тишлаб қўйди. Жўрабек хотинининг гапига унчалик эътибор бермади. У туши боис, миясига келган фикрдан қувониб ўтирар эди.

Қишлоқдагиларнинг барчаси мана, неча йилдирки, хўжаликка табиий газ келишини интиқиб кутиб юрарди. Жўрабек кунни кеч қилмай, хўжаликда яшовчи аҳолига газ олиб келиш масаласида маҳалла фаоллари ва аҳолини тўплаб, йиғилиш ўтказди. Унда кўрилган асосий масала хўжаликдаги ер остида ётқизил-

ўзида йўқ шод Жўрабек, энди харидор излаш пайига тушди. Қишлоқнинг содда халқи нима бўлганлигини тушуниб етгунича, излар босилади. Ўзининг хомчўтига кўра, Жиззах пластмасса заводи-дан 2500 метрлик полиэтилен труба олиб келса, салкам бир миллион сўм чўнтагида қолади.

Бу орада қувурлар учун харидор ҳам

(Давоми. Бошланиши ўтган сонларда)

Ўрмон бува билан Роҳила хола — художўй, мەхнаткаш одамлар. Уч ўғил, икки қизни уйли-жойли қилиб, неварачеваралик бўлишди. Фақат шу кенжаси Салиманинг бахти чопавермаганидан чолкампирининг дили хуфтон. Қиз бола бировнинг хасми, уни тезроқ эгасига топшириб, кўнгил тинчигани маъқул. Чолу кампирининг худодан ёлғиз ўтинчи ҳам ана шу: ишқилиб, боёқшининг бахти очилиб кетармикин?..

Чевархонада айни тушлик маҳали. Кўпчилик уйдан, айримлар ташқаридан сомса ёки бирон егулик келтириб, ишонаннинг ўзида тамадди қилишаётган эди. Шу пайт эшик очилиб, останада ҳалиги ҳайдовчи йигит кўринди. Чаққалишиб ўтирган қиз-жувонлар бирдан жимиб қолишди. Йигит бемаврид келганини сезиб, бир зум тараддулланди:

— Уэр, мен... — йигит Салимани кўриб, кўлидаги буюртма қоғозини эзгилади. — Майли, кейинроқ хабар оларман.

— Чойга келинг.
— Қайнонгангиз яхши кўраркан, келақолинг, — чеварлар бирин-кетин йигитни дастурхонга таклиф этишди.

— Раҳмат, сизлар бема-дол...

— Салима, шими тайёрми?
— Ҳамида дугонасига юзланди. Салима ўрнидан туриб, жавондан шимни олди. Шу тобда ҳамманинг синчков нигоҳи ўзида эканини ўйлаб, негадир қизаринди, тавба, нима бўлапти ўзи? Ҳар кунги қилиб юрган иши-ку! Ботиниб-ботинмай таниш ми-жозга ёвқараш қилди. Йигит худди биринчи учрашувга чиққандек ҳафсала билан кийинган, жингалакка мойил қоп-қора сочлари ниҳоятда ўзига ярашган, нигоҳида ҳаяжон аломати зоҳир эди. Салима ҳар қанча ўзини босишга уринмасин, вужудидан бир нима ўрма-лаб ўтгандек титраб кетди. Бир амаллаб шимни тўқазгач, индамай орқасига қўйди.

— Раҳмат сизга, Салимадон! — йигит астойдил миннатдорчилик билдирди, айни чоғда кўнгли тўлмай, муроди ҳосил бўлмади қолди. Буни фақат Салима пайқайди, холос. Йигит останада яна бир зум нимадандир умидвор бўлиб тўхтади, нимадир демокқа чоғланди-ю, иккиланди ва ноилож, оҳиста қайрилиб, чиқиб кетди.

— У-хў, ишлар зўр-ку! — деди кимдир томоқ қириб.

— Исмини ҳам билиб олибди!
— Боёқшини гангитиб қўйибсан, тили зўрға айланяпти.

— Бунисини энди маҳкамроқ ушла!
— деди Назокат исми жижкак жувон.

— Керак бўлса ўзинг тегиб олақол, меннинг кўзим учиб тургани йўқ, — Салима тутақиб кетди.

— Менга ҳозирча биттаси етади, сен ҳам олдин ўзингга топиб ол, кейин кариллайсан! — жажли хамиша бурнининг учига турадиган Назокат аямай захрини сочди.

— Назокат! — деди Ҳамида орага тушиб. — Галинга туз солиб гапир, бир жойда ишлаймиз-а!
— Нега ўзи... — Э, бас-э! Уят эмасми?! — чеварлар бошлиғи Салтанат опа жажл билан ўшқирди.

Қиз-жувонлар яна ишга уннаб кетишди. Салиманинг қўли ишга бормас, юраги тўлиқар, тезроқ очик ҳавога чўққиси келар эди. Иш тугаганда бурчақдаги тошўйна қаршида анча туриб қолди. Бо-яги дилсизликдан ҳали - хануз ўзига келолмас, кўзлари қизарган эди. Нахотки йиллаган бўлса? Шу кўнгли бўшлиғи қолмади қолмади-да. Қошки, йиги-сиги билан иши юришиб кетса. Ахир кўряпти-ку, — ҳамма жойда бўш-баёв эмас, шўх-шаддод, олғир-дадил одамларнинг

ошиғи олчи. Аммо энди ўзини ўзгартира олармиди? Онаси шундай тўққан бўлса нима қилсин? Қон билан кирган, жон билан чиқади, дейишади-ку!

Эртаси куни ишдан кейин Салима Ҳамида билан кўчага чиқиб, йўл четида яна ўша таниш автобусни кўришди. Чевархона эшигига интиқ кўз тикиб турган йигит қизларни кўриши ҳамон қаддини ростлаб, эшикни очди:

— Ҳорманглар! Чикинглар, обориб қўяман!

Салима таниш овозни эшитди-ю, бир зум вужудини енгил ҳаяжон — титроқ чулғади, аммо иродасини қўлга олиб, ўзини босди, индамай бошқа томонга бурилиб, кета бошлади. Ҳамида унинг орқасидан хомуш-хайрон қараб қолган йигитга ўзича ачинган бўлди, бир лаҳза иккиланиб турди ва ноилож дугонасига эр-

Шодмон ОТАБЕК

сиз қолиши мумкин, буям бир иснод. Аммо иккинчи бор янглишса, унда оқибат бундан ҳам хунук бўлади-ку. Унда ҳеч нарса билан ўзини оқлолмайди. Йигит кишининг йуриги бошқа. Қиз шўрликка қийин, жудаям қийин. Нега шундай-а? Гуноҳи қиз бола бўлиб туғилганими? Ахир, унинг ҳам бахтли бўлишга ҳаққи бор! Аммо қани ўша бахт?

Салима уйга борганда ҳам ана шу ўйлар, иккиланишлар хаёлини банд қилди. Беихтиёр ўша ҳайдовчи йигитни эслади. Эслади-ю, юраги бир ҳаприқиб кетди. Негалигини ўзи ҳам билмайди. Қизиқ, исми ҳам галати — Салим! Салим ва Салима! Бу ниманинг аломати? Тақдирнинг ҳазилими ёки эскилар айтганидек, пешонасига ёзилганими?! Нима бўлсам тезроқ бир ёқли бўлгани яхши. Мужмаллик, бетайинлик ёмон.

Орадан кунлар ўтди. Салим яна келди. Яна автобусини йўл четида тўхта-тиб, рулга иягини тираганча Салиманинг йўлига кўз тикиб турди. Дугоналарни кўргач, шошиб, кабинадан сакраб тушди.

— Агар бу гал ҳам автобусга чиқмасанглар, қаттиқ хафа бўламан. Икковингиздан ҳам. — Йигит астойдил, беозор оҳангда ўтинди. Ўтинчи ҳар қалай таъсир қилди чоғи, Салима билан Ҳамида ўзаро кўз уриштириб олгач, иккиланиб қолишди.

— Қани, бўлақолинглар энди. Барибир ўша ёққа боришим керак, — у эшикни очиб, ичкарига ишора қилди. Иккинчи қўлини кўксига қўйди, кўркам гавдаси билинар-билинмас таъзимга эгилди.

Хатти-ҳаракатлари самимий, ўзига ярашган. Шу тобда унинг сўзини ерда қолдиришга ботинишолмади, шекилли Салима ноилож Ҳамиданинг орқасидан автобусга чиқди.

Йўлнинг ярми ортда қолса ҳамки, ҳеч кимдан садо чиқмади. Салим яна кўзгуга, кўзгудан Салиманинг кўзига тикилади, бу хуррак, жонсарак нигоҳлардан ўзича бир нималарни илғамокчи бўлади. Қизнинг овозини эшитгиси келади, аммо нима деб гап бошлашни билмайди. Йўлни сўрай деса — манзил таниш. Бехуда нарсалар ҳақида гапиргиси келмайди — шилқимлик ёки хирилик қиялпти, деб ўйлашларини истамайди.

— Шим ёқдимми? — тўсатдан сўраб қолди Ҳамида.

— Ёқди, жудаям яхши тикилибди, — ноқулай сукунатдан дилгир бўлиб келаятган Салим енгил тортди.

— Ёқса нега қийиб олмадингиз?
— Яхши кунларга атаб, асраб қўйдим.
— У кунларга оз қолдимми?
— Билмадим, — йигит секин хўрсаниб, орқасига ўгирилди ва Салимага қараб гапирди. — Энди буниси менга боғлиқ эмас.

— Хўш, кимга боғлиқ экан?
— Айтсам... хафа бўлмайсизларми?
— Айтаверинг!

— Яхши кунлар... Салимадонга боғлиқ, — йигит қизнинг исмини тилга олаётганида овози хиёл пасаиди. Салиманинг юраги шиг этиб кетди. Бошини қўйиб солиб, ўриндиқнинг совуқ тутқичига қизиб бораётган пешонасини босди. Ҳамида ҳам қутилмаган жавобдан хайрон бўлиб қолди. Салим энг қийин синовдан ўтиб олгандек, енгил тин олди, аммо рўпарасидаги кўзгуга тик қарай олмай турди. Салима ҳамон бошини кўтармасди. Шу алфозда улар гўё бир-бири билан аразлашиб қолганга ўхшарди.

(Давоми бор)

КЎШ БОШЛИ МУШУКЧА

Австралия-нинг жануби-ғарбдаги Перт шаҳарчасининг ветеринария клиникасида фаройиб ҳодиса рўй берди: икки бошли мушукча дунёга келди.

Биласизки, мушуклар бир йўла тўрт-бештагача болаёлади. Она мушукнинг туғиш жараёнини назорат қилган ветеринар Луиза Буржеснинг айтишича, қолган мушукчаларнинг туғилиши одатдагидек, ўз меъёрида кечган.

Луиза хоним ўзининг 12 йиллик иш тажрибасида бу ҳодисага биринчи марта дуч келиши экан. Икки бошли му-

шукчанинг ҳозирча соғлиги жойида ва у икки хил овозда мейвламқода. Маҳаллий газетадан клиникага келган фотомухбир Мэтью Пун хайрат билан икки бошли мушукчанинг бир неча бор суратга туширибди. Маълум бўлишича, мушукчанинг оғзи, бурни иккитадан, кўзлари тўртта, аммо мияси битта. У ҳозирча битта оғзи орқали озиқланмоқда. Унинг тўртала кўзи ҳам қўриш ёки кўрмаслиги ҳақида бир нарса дейиш қийин. Чунки кўзлари ҳали очилмаган.

— Мушукча ўзининг биринчи қўлини муаммосиз яшади, демак, яхши парвариш қилинса, у улғайиб, ҳали кўп яшаши мумкин, — дейди Луиза.

“LEGO” — МИНОРА

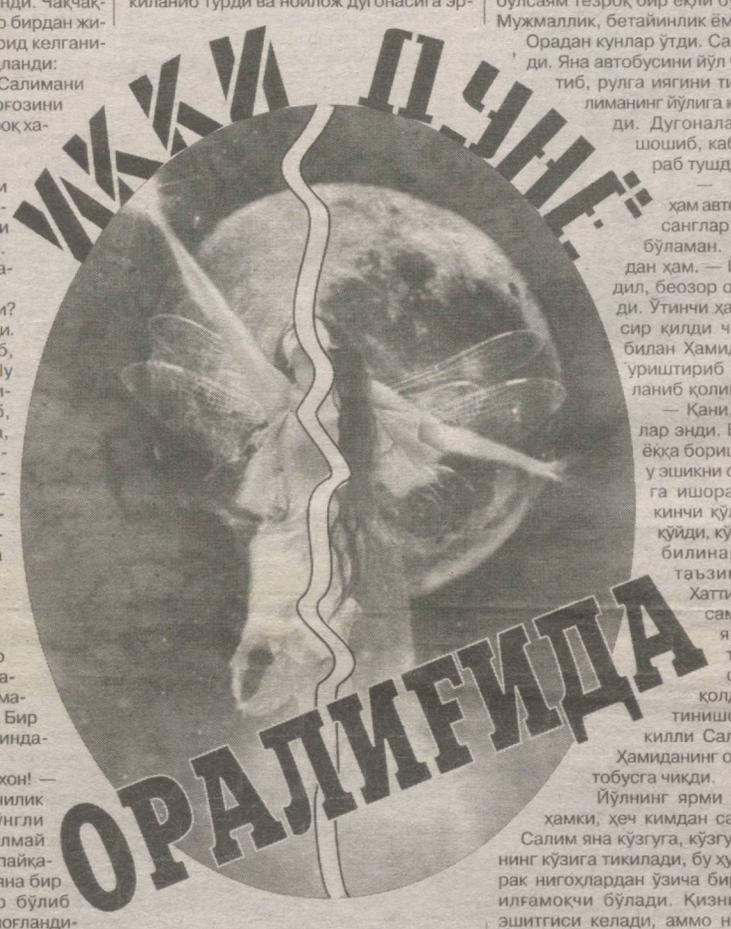
Болаларнинг “LEGO” ўйинини яхши биласиз. Шу кунларда сиз Австрия пой-

тахти Вена шаҳридаги майдончалардан бирида ушбу ўйинчोक тўпламининг ажоиб намунасини кузатишингиз мумкин. Яъни, бу ерда LEGO фигурачаларидан қурилган дунёдаги энг баян минорага дуч келасиз. Унинг баландлиги 29,5 метр. Бу одатдаги стандарт бўйича қурилган тўққиз қаватли уйдан ҳам баландроқ дегани.

Минора қурилишига ёрдамчи техникалардан фойдаланган ҳолда тўрт кун сарфланган ва 460 мингта LEGO элементлари ишлатилган. Бу борадаги аввалги Гиннес рекорди Британиянинг “Legoland” боғида қурилган 29,3 метрлик минора билан қайд этилган эди.

Наргиза САРИМОВА тайёрлади.

ЎТМИШ

«ЎТСА ТҲЙ БИРЛА
ЁЗУ ҚИШИМИЗ»

Тўйларимиздаги дабдабозлик, ортиқча ҳашаматлар, ҳаддан ташқари сарф ҳаражатлар масаласи ҳар қандай замонда ҳам зиёлиларни, миллатпарварларни ташвишга солиб келган. Бу муаммо бугунги кунда ҳам барчани жиддий ўйлантираётгани сир эмас. Қарангки, ўтган асрнинг бошларида улуғ маърифатпарвар боболаримиз ҳам бундай маросимлардаги зарарли урф-одатларга ружу қўймаслик ҳусусида ўз муносабатларини билдирганлар. Масалан, Маҳмудхўжа Бекбудийнинг «Миллатимизни емира-тургон иллатлар» мақоласи тўйлардаги машахаларга қарши чалинган бонг эди. Уша пайтларда мумтоз адабимиз Абдулла Қодирий ҳам «Тўй» деган шеър ёзган. Ушбу шеърни эътиборингизга ҳавола этишимиздан мақсад, мадмоники, тўйларимиздаги ўзига хос «ким ўзар»ликлар халқимизнинг буюк фарзандларинида, шунча ташвишга солган экан, унга бефарқ қарамаслигимиз керак. Бундан 94 йил аввал битилган шеърдаги мазмун ва моҳиятга эътибор беринг:

Абдулла ҚОДИРИЙ

ТҲЙ

Қилди бу вақт бизда жавлон тўй,
Оқчаси йўқни этди ҳайрон тўй.

Бир-бирини ошурдилар тўйни,
Топди равнақ гайрати-ла боён тўй.

Беш кун ўтмай тўйни сўнгиндин,
Кетибон мулклар боис фиғон тўй.

Боён тўйига ерлилар қараб
Этди сарф токи тандаги жон тўй.

Эй ғанийларимиз! Эй фақирларимиз,
Амир этибдирму бизга Курьон тўй.

Мундайн ишлар шаръимизда йўқ,
Кори нодон, кори шайтон тўй.

Ишламас шундай ақллик киши,
Йўламас асло ахли виждон тўй.

Ўтса тўй бирла ёзу қишимиз,
Айлағай бизни ерга яқсон тўй.

1915 йил.

1 Ғаний-бой

«Тўйга борсанг, тўйиб бор»,
дەйишади. Аммо бугун фикр
юритмоқчи бўлганимиз тўйларимиздаги дастурхон ёки нознеъматлар ҳақида эмас, балки энди бу мақолани сал бошқачароқ «ислоҳ» этсак, яъни: «Тўйга борсанг, қулофингга пахта тиқиб бор!» мазмунида талқин қилсак.

БУГУН

иб гўша баҳор фаслида ўзгача тароват касб этган, ҳамма жой кўм-кўк, қир-адирларда кўзни қамаштирувчи қип-қизил «гилавлар» ястаниб ётарди. Уларниқанда меҳмон бўлиб, мириқиб яйрадик, тоққа чиқиб, лола-

...ҚУЛОФИНГГА
ПАХТА ТИҚИБ БОР

лар тердик, равочлар едик. Эртаси кун икки уй нарида турадиган синфдошникига борганимизда, чорпояда 45-50 ёшлардаги киши ўтирган экан. Курсдошим овоз чиқармай, қўлини кўксига қўйган бўлиб, эгилган таразда имо-ишора қилди. Мен эса, овозимни чиқариб, баралла салом бердим. Лекин ҳалиги амаки алик олмай, чойни хўллаб ўтираверди. Хиҷолат бўлиб, ичкарига кирдим. Зиёфат тугагач, уйга қайтдик ва дугонга бўлган воқеани айтиб берган эдим, у: «Хафа бўлма, у киши тўйларда аппарат қўйиб юрарди, ҳар доим овоз колонкаси ёнида ўтиргани учун қулоғи эшитмай қолган», — деди. Узлуксиз гала-говур ва шовқин-суроннинг эшитишга акс тасир этишини ана шунда билганман.

Одамлар тўйда бир-бири билан суҳбатлашадилар, узок вақт кўришмаган қариндошлар дийдорлашадилар, мезбоннинг шодлигига шерик бўладилар. Бирок, тўйдаги «тўполан» шунчалик авжига чиқадими, ҳеч ким бир-бирининг овозини эшитмайди. Бундай шовқин-сурон дастидан гаплашиш у ёқда турсин, салом-алиқни ҳам имо-ишора билан англашиб кўя қолишади.

Халқимизнинг ўзига хос, ажойиб урф-одатлари бор. Тонганларингиз тўйларга буюрсин, дея дуо қилишади. Аммо музикани меъёрида қўйиш, меъёрида тинглаш маданиятини қачон ўрганамиз? Қачон шовқин-сурон, баланд овоздаги маънисиз тарақа-туруқ билан ҳақиқий музиканинг бадиий жозибаси ўртасидаги фарқни ажрата оладиган бўлаемиз?

Лутфия СУЯРОВА,

«Оила ва жамият» муҳбири.

ҲАЁТ МАНЗАРАЛАРИ

КУТАЁТГАН ҚИЗ

Унинг сепи бир сандиқ. Ҳамма нарчаси бор. Рўмоннинг ўзидан ўттиз-қирқта. Рўзгор қилмаса, бозор-ўчарга чиқмаса, машини олади-ю, бирор кийимлик харид қилади. Бир хаёли ундан либос тиктирмоқчи бўлади. Яна аҳдидан қайтади. «Келин бўлсам тиктираман», пичирлайди лаблари. Гоҳида онасига сездирмай, сандиқни титқилайди. Кийимларини бир қур назардан ўткази. «Қуя емадимикан?» — деб қўяди ўзича. Сўнг яна бирма-бир жойлайди.

Йиллар ўтаяпти. Қизга севиш ҳам, севилиш ҳам насиб қилмади. Лекин ўзи билмаган ҳолда кинидир кутади, кинидир соғинади. Бугун эса қариндоши гап топиб келди. Қўшни маҳалладан биров уни суриштирганмиш. Онаси билан пичирлаётганини эшитиб қолди. Беихтиёр ҳаяжонланиб кетди.

Ким бўлдикин, уни суриштирган? Эҳтимол, юлдузи-юлдузига тўри келар.

Қиз шу кунни туш қўрди. Тушида бешик тебратаётган эмиш...

БАҲОР БУ — СЕНСАН!

Табиат камалакранг қўшиғини бошлади. Томларда алвон қизғалдоқлар очилди. Ҳаётнинг ҳуснига оҳор селгандай олма, олча олпоқ гуллади. Булар эндигина тилга қирган қизалоқни ажаблантиради. У ҳайратини саволларга ўрайди:

«Бу нима, опа?»

Қалдирғочлар чарх уриб учади. Ҳозиргина ёришиб турган осмон бағрини куюк булут қоплаб, чакмоқ қақди, момақалдиқроқ гумбурлайди. Қизалоқ ҳам қўрқув, ҳам қизикеш аралаш сўрайди:

«Бу нима, опа?»

Қизчага қарайман. Уни йилнинг бу сархуш дамлари, дилбар манзаралари билан таништиргим келади.

«Баҳор — бу», — дейман.

Қизалоқ менга термулади. Жавобимдан кўнгли тўлмайди, шекилли, киприкларини пирпиратиб:

«Баҳор нима, опа?», — дейди.

Яна қизчага боқаман. Унинг маъсум чехраси, самимий сўзлари, гўдақ қалби кўнглини баҳордай равшан қилиб юборади. Онгимда бир уйғунлик туб:

«Баҳор, бу — сенсан!», — дейман.

Лола ЎРОҚОВА

«ЭНГ ЗУККО ОИЛА»

ФИКР БЕЛЛАШУВИГА
МАРҲАМАТ!

1-САВОЛ

«Оила ва жамият» газетаси муҳлисларига Ўзбекистон халқ хофиси Маҳмуд Тожибоев саволи:
— Нақл қилиншича, Жалолиддин Румийдан сўрашибди: «Мавлоно, сиз тинглаётган рубоб оҳанглари билан биз ҳам сиз билан баравар тинглаймиз. Лекин нима учун бу жараёнда сизда пайдо бўладиган юксак завқ бизда бўлмайди?» Румий ҳазратлари бу саволга шундай жавоб берибди: «Бунинг сабаби оддий. Мен рубобдан таралаётган куйдан жаннат эшиклари очилаётганда чиқадиган овозни эшитаман. Сизлар эса...»

Азиз газетхон, буюк мутафаккирнинг бу саволга жавобининг давомини топинг-чи?

2-САВОЛ

Асалари ғаройиб ва сирли ҳашарот. Унинг ҳарақатлари ақл бовар қилмайдиган даражада мукамал. Бу ҳашаротнинг яна бир ўзига хос жиҳати — унинг кўзлари бошқа мавжудотларники каби иккита эмас. Ҳўш, унда асаларининг кўзлари нечта?

Ғолиблар учун тахирриятнинг махус совғаси бор.

ОАЖ «AGRO INVEST
SUG'URTA»

қуйидаги сугурта турларини тақдим қилади:

- Бахтсиз ҳодисалардан эҳтиёт шарт сугурта қилиш;
- гаровга қўйилган мол-мулкларни комплекс сугурта қилиш;
- транспорт воситаларини сугурта қилиш;
- ипотека кредитларини комплекс сугурта қилиш;
- йўлдаги мол-мулкларни (юкларни) сугурта қилиш;
- кредитларни сугурта қилиш;
- тадбиркорлик таваққалчиликларини сугурта қилиш;
- лизингга олинган қишлоқ хўжалик техникаларини сугурта қилиш;
- қишлоқ хўжалик маҳсулотини этиштирувчиларнинг бўлажуси бошоқли дон экинларидан (бугдой, арпа, суя, жавоёр) кам ҳосил олиши натижасида кўрайдиган молиявий зарарларини сугурта қилиш;
- қишлоқ хўжалик маҳсулотини этиштирувчиларнинг пахта экинидан кам ҳосил олиши натижасида кўрайдиган молиявий зарарларини сугурта қилиш.

ОАЖ «AGRO INVEST SUG'URTA» — бизнесда энг ишончли ҳамкор!
ТЕЛЕФОНЛАРИМИЗ: 273-74-86 (факс),
273-74-69, 273-74-59

КЕЙИНГИ СОҢЛАРДА:

САДРИДДИН САЛИМ БУХОРИЙ:
Қўргони йўқ оилани мен деворсиз боққа ўхшатаман. Бундай боғ, албатта, пайхон бўлади.

АЁЛ

Аёлни эри шу қўйга солди. Бинойда яша-шарди. Кейинроқ эрининг қадам босиши бежо эканлигини сезиб қолди. Уни инсофга чақирди. Бўлмади. Эрининг ким билан «дон олишиб» юрганини ҳам эшитди. Кошки тузукроқ жувон бўлса, ахлоқсиз, нопок бир кимса.

Тошкент шаҳар Юнусовод ҳокимияти томонидан берилган реестр тартиб рақами 10-000960 бўлган «OBI RAVON BIZNES» фирмасининг реестр рақами № 7-213/03 бўлган, №2448177783 кадастр ҳужжатлари йўқолганлиги сабабли БЕҚОР қилинади.

Муассислар: Ўзбекистон хотин-қизлар кўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамғармаси

Фойдаланилмаган кўлёмалар таҳлил қилинмайди, муаллифларга қайтарилмайди, ёзма жавоб берилмайди.	Бош муҳаррир: Норқобил ЖАЛИЛОВ		БУНА ИНДЕКСИ — 176
«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳовасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Босишга топшириш вақти — 15:00. Босишга топширилди — 16:00.	Қабулхона: (тел. ва факс) 233-28-20	МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент — 700000 Амир Темур кўчаси, 1-тор кўча, 2-уй Мўлжал: «Олой» бозори ёнида	Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0169-рақам билан 11.01.07да рўйхатга олинган. Буюртма Г — 332. Формати А-3, ҳажми 4 табоқ. Адади — 12086
E-mail: oilavajamiyat@mail.ru oilavajamiyat@rambler.ru	Мухбирлар: 233-04-35, 234-25-46	Web-site: oilavajamiyat.uz	Навбатчи — Санобар ФАХРИДИНОВА Саҳифаловчилар — Илхом ЖУМАНОВ, Шерзод БАРОҚОВ Мусаҳҳих — Саидғани САЙДАЛИМОВ
	Газета тахририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.		ISSN 2010-7609
			2 3 4 5 6 7 8